

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Diplomski studij novinarstva

DIPLOMSKI RAD

DISKURS SPORTSKOG NOVINARSTVA TOMISLAVA ŽIDAKA

Mentor: prof. dr. sc. Ivo Žanić

Komentor: dr. sc. Boris Beck

Studentica: Ana Zambeli

Zagreb, rujan 2017.

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem da sam diplomski rad „Diskurs sportskog novinarstva Tomislava Židaka“, koji sam predala na ocjenu dr. sc. Ivi Žaniću, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Ana Zambeli

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. TEORIJSKI OKVIR	7
2.1. Obilježja sportskog novinarstva Tomislava Židaka	7
2.2. Teme	8
2.3. Žanrovi	8
2.3.1. Vijest	8
2.3.2. Izvješće	11
2.3.3. Članak	12
2.3.4. Reportaža	13
2.3.5. Reportažni izvještaj	14
2.3.6. Komentar	14
2.3.7. Portreti	16
2.3.8. Kolumna	16
2.3.9. Intervju	18
2.4. Stil i stilska sredstva	21
2.4.1. Stil	21
a) Rečenice	23
b) Žurnalizmi	23
c) Kontrast	23
2.4.2. Citati	24
2.4.3. Fraze i klišeji	24
2.4.4. Govor ulice ili sleng	25
2.5. Stilske figure	25
2.5.1. Figure dikcije	27
a) Anafora	27
b) Asonanca	27
c) Rima	27
2.5.2. Figure konstrukcije	28
a) Akronim	28
b) Asindeton	28
2.5.3. Figure riječi (tropi)	28
a) Anominacija	29

b) Epitet	29
c) Metafora.....	29
d) Metonimija	30
e) Poredba	30
f) Simbol.....	31
2.5.4. Figure misli	31
a) Aluzija	31
b) Antiteza	32
c) Eufemizam.....	32
d) Gradacija.....	33
e) Hiperbola.....	33
f) Ironija	33
g) Litota.....	34
h) Perifraza	34
i) Retoričko pitanje	35
2.5.5. Figure diskursa	35
a) Adinaton	35
b) Korekcija	36
2.6. Frazemi	36
3. ARGUMENTACIJA.....	37
4. ZAKLJUČAK.....	38
5. LITERATURA	40
6. SAŽETAK	41
7. IN MEMORIAM	42

1. UVOD

Novinarsko-publicistički stil „najsloženiji je funkcionalni stil (hrvatskoga) standardnog jezika zato što novinarstvo nije samo područje pisane, nego i područje slušane i područje gledane aktualne informacije“. To uključuje „novine, radio, televiziju i Internet“ (Silić, 2006:75-96). Frančić i dr. naglašavaju da se publicistički funkcionalni stil ostvaruje u pisanom i govornom mediju i njime se služe novinari i publicisti koji pišu tekstove za dnevne novine, časopise i ostale tiskovine te koji vode emisije na radiju i televiziji (Frančić i dr, 2005:243-247).

O ovoj temi sam odlučila pisati jer je u svakom novinarstvu, a posebno u sportskom, važan način na koji se novinari obraćaju publici. Na televiziji i radiju važnost nekog događaja novinari prikazuju riječima, dok u tiskanom novinarstvu publika pred očima ima neki tekst, koji pažljivo čita i na koji se više puta može vratiti. „Iako se čini da ga moderne tehnologije potiskuju, guše, pa čak i uništavaju, tisak ostaje i dalje ključna, najvažnija grana novinarstva, jer od novina sve počinje, one i danas diktiraju profesionalne novinarske standarde, te najkompletnije dubinski informiraju javnost. Novine su izgubile jako puno svoje publike, posebno zbog televizije, a i Internet postaje sve opasniji rival, no nijedan medij nije uspio nadomjestiti ili nadmašiti ono temeljno što novine pružaju, a to je čvrsta informacija i temeljita analiza kojoj se čitatelj uvijek može vratiti, te koju on može posjedovati u materijalnom obliku na papiru“ (Mihovilović, 2007:28-31).

Tomislav Židak je jedan od najvažnijih sportskih novinara. Rođen je u Vugrovcu 1. siječnja 1953., a preminuo je u Zagrebu 13. travnja 2017. nakon duge i teške bolesti. Židak se novinarstvom počeo baviti 1975. godine i to u Studentskom listu. Karijeru sportskog novinara započeo je 1977. godine u Sportskim novostima. Godine 1999. počinje pisati za Jutarnji list, u kojem je ostao sve do svoje smrti. Najviše je pisao o Dinamu i hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji. Najpoznatiji je po svojoj kolumni Iz Maksimirske šume, koju počinje pisati 2004. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja. 1982. dobitnik je nagrade Zvonimir Kristl, 1995. i 2014. Hrvatski zbor športskih novinara proglasio ga je športskim novinarom godine, a 2016. Hrvatski zbor športskih novinara dodijelio mu je Priznanje za intervju.

Židak je uživao veliki ugled među kolegama.

O Židaku govori istaknuti sportski novinar Zdravko Reić:

Bio je novinarčina. Katkad je bio opor, surov u nekim situacijama, ali često je bio u pravu. Na našim prostorima takvih sportskih novinara nije bilo, Tomica je bio jedinstven (Reić, JL, 13.4.2017).

Židaka hvali i njegov prvi urednik u Jutarnjem listu, Darko Kolombo:

Tomica je sam sebe stvorio. Bio je biser hrvatskog novinarstva. Drago mi je da sam u jednom trenutku radio zajedno s njim (Kolombo, JL, 13.4.2017).

Sportsku novinarku i urednicu Romanu Eibl je jako potresla Židakova smrt:

Bio mi je kao dio obitelji. Tako nas je sve prihvaćao, i mlade i stare novinare. Jako me potreslo. Rijetko se sreće takva predanost. Živio je sa svojim tekstovima, temama, utakmicama. Jednu uzbudljivu sportsku epohu učinio je još uzbudljivijom. U njegovim metaforama bilo je trijumfa, poraza, veselja i izdaje... Bio je ubojiti novinar, ali pravičan. Najžešći kritičar Dinama, ali i najveći navijač (Eibl, JL, 13.4.2017).

Bez obzira što je Ado Kožul otišao raditi u Dinamo s nostalgijom se sjeća Židaka:

Bili smo kolege, radili smo zajedno, kasnije bili na 'suprotnim' stranama, on je ostao u novinarstvu, a ja sam otišao u Dinamo. Ali nikada nije mogla izbljedjeti moja slika o silno talentiranom novinaru, zajebantu, tvrdoglavoj mazgi koja nas je sve oduševljavala. Bio je i ostao Tomo, unikatni i neponovljivi primjerak kojega smo svi mi koji smo imali čast poznavati ga – cijenili i obožavali (Kožul, JL, 13.4.2017).

Mario Zorko, glavni urednik Sportskih novosti bez ustručavanja govori o Židakovim kvalitetama:

Židak je u svakoj redakciji uvijek bio „prvi strijelac“, glavni igrač bez kojeg momčad ne može, a trener zna da nema zamjenu za njega. Pravi Ibrahimović ili Ronaldo i Messi sportskog novinarstva, igračina koji obilježava jednu eru. Tako su i ere u Sportskim novostima podijeljene na „Židakovu eru“ i onu poslije njega. Ono što je još važnije od toga što je bio vrhunski novinar s karizmom, Žile je bio dobar čovjek. Nesebično je svoju ljubav za sportom i pisanjem prenio na generacije mladih. Zahvalni smo mu što nas je sve „zarazio“ svojom strašću za novinarstvom i svakoga dana pokazivao kako je to živjeti za svoju vijest, svoj tekst, svoje novine... (Zorko, JL, 13.4.2017.)

Sportski fotoreporter, Drago Sopta prisjetio se lijepih trenutaka koje je proveo sa Židakom:

Proveli smo duge sate na zajedničkim putovanjima, kad sam čuo tužnu vijest sjetio sam se mnogih naših dragih uspomena, jer smo zaista prošli puno toga zajedno. Nedostajat će mi njegov poseban smisao za humor i tekstovi koje sam uvijek rado čitao (Sopta, JL, 13.4.2017).

Malović (1995:131-135) naglašava da se sportska rubrika razlikuje od ostalog područja, po tome jer se za nju govori da je manje vrijedna, nedovoljno kvalitetna te manje dostojna novinarstva. U sportskim rubrikama koriste se svi oblici novinarskog izražavanja, a vrijeme je imperativ koji jako puno utječe na rad sportskih novinara. Mnogi listovi daju puno prostora sportu u novinama i to su vrlo često posebni prilozi, sekcije lista na 8, 10 ili 12 strana, koje veoma detaljno izvještavaju čitatelje o sportskim događajima. Postoje specijalizirani sportski listovi: od dnevnih novina, do bogatih, koloriranih sportskih magazina koji se bave samo jednim sportom, npr. golfom, tenisom ili nogometom.

S obzirom da je moja tema diplomskog rada „Diskurs sportskog novinarstva Tomislava Židaka“ ponajviše ću se usredotočiti na tiskano novinarstvo.

Za hipotezu ću uzeti Židakov stil izvještavanja. U Židakovom slučaju novinarstvo je puno figura. Dok se u izvještaju opširno navode najvažnije informacije, u kolumni Židak iznosi svoje osobno stajalište te u njoj „nagomilava“ puno podataka. Za nju se može reći da je prijelaz prema književnosti. U sklopu novinarstva pojavljuje se „književno novinarstvo“, koje se definira kao granično područje između književnosti i novinarstva. U njemu se neke književne teme obrađuju na način primjeren novinarstvu. Tako nastaju hibridni književno-novinarski žanrovi sa specifičnim stilskim osobinama (Silić, 2006:75-96).

Kako bih to ispitala, usredotočit ću se na Židakovo pisanje članaka koja su prepuna stilskih figura.

Sportske teme u novinarstvu su vrlo brojne i popularne. Tu se prije svega ističu kolumnisti koji su vrsni stilisti, dok se s druge strane u stručnoj znanosti znatno manje obrađuju sportske teme. Komentator ili kolumnist „u samom je vrhu profesije, s velikim ugledom, utjecajem, ali i odgovornosti“ (Malović, 1995:114-117). Među njima je i Tomislav Židak, koji je 40 godina pisao o raznim sportskim temama, a ponajviše o nogometu. Židak je bio prepoznatljiv po svojem osebnom stilu pisanja, koji nije bio niti dosadan niti suhoparan. Njegovo pisanje je specifično po tome što voli unijeti svoj osobni stav ili neko svoje osobno iskustvo. Često u tekstu govori u prvom licu te jasno izražava za koju se političku preferenciju opredjeljuje. O kojoj god temi pisao u tekstovima se uvijek voli osvrnuti na „Dinamo“.

Židaka ću analizirati koristeći 28 njegovih članaka iz Jutarnjeg lista. Usredotočit ću se na stilske figure koje najčešće spominje. Za njega je karakteristično to da metafore u pravilu uvijek stavlja pod navodnike te da naizmjenično upotrebljava duge i kratke rečenice. To područje je slabo istraženo, a u svakom slučaju zaslužuje da mu se pridaje veća pozornost.

Nakon uvoda slijedi teorijski okvir u kojem ću istaknuti bitne značajke pojedinih stilskih figura koje ću ukratko objasniti. U tome će mi pripomoći 13 knjiga. Zatim ću provesti argumentaciju u kojoj ću ukratko prepričati sve prethodno što sam navela. Za kraj ću iznijeti svoj zaključak.

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1. Obilježja sportskog novinarstva Tomislava Židaka

Sportsko novinarstvo je važno, ali kompleksno područje novinarstva. Prilikom izvještavanja nekog sportskog događaja, novinari moraju pripaziti da u svom izvještavanju ne budu pristrani. Oni moraju biti „dobro obrazovani i sposobni novinari, koji su dorasli svim situacijama te su spremni vrlo brzo raditi. Isto tako, sportski novinar mora poznavati

sport u cjelini, zatim vrlo detaljno proučiti sportsku disciplinu za koju se specijalizirao: od teorijskog pristupa, povijesti rezultata, te sve o sportašima, trenerima, klubovima, sustavu natjecanja“ (Malović, 1995:131-135). Prema Vasilju (2014:21-23), sportsko novinarstvo je „posebna vrsta novinarstva koja sportske događaje i s njima povezane teme najavljuje, izravno prenosi, komentira te ih analizira nakon što završe, a neizostavni dio tog procesa su: sportski događaji i njihovi sudionici, predmet informacije, mediji i sportski novinari te primatelji“. Malović (2005, 305) govori da „je sportsko novinarstvo od svih vrsta novinarstva najbolje definirano i jasno ograničeno“, a „sport je područje kojem masovni mediji posvećuju jako veliku pozornost“. Isti autor ističe da se dobar novinar rađa, kao i dobar pjesnik, ali nikakav „nos“ ili njuh ne mogu zamijeniti stručnu osposobljenost.

2.2. Teme

Mihovilović navodi da će novinskom temom postati neka nova informacija, u kojoj novinar identificira nešto što je politički, kulturno, društveno ili bilo kako drukčije važno i od interesa za čitatelje pojedinih novina (Mihovilović, 2007:33-34). Za prepoznavanje novinske teme potreban je talent.

Prema Mihoviloviću (2007:38-51) postoji pet kriterija po kojima se može odrediti što je u određenim novinama novinska tema, a što nije. Ti kriteriji su ekskluzivnost, važnost, svjetonazor, vjerodostojnost te atraktivnost. Ekskluzivnost govori o tome da „sve novinske kuće žele biti prve koje će objaviti neku važnu vijest. Novine se prije svega trude objaviti informacije koje druge novine nemaju, posebno ako je to neka velika senzacija“. Drugi kriterij važnosti govori o tome da „novine koje žele biti utjecajne, čitane i uspješne moraju se baviti važnim stvarima, objavljivati teme koje su važne njihovim čitateljima“. Što se tiče svjetonazora, „svatko tko imalo poznaje novine zna da sve novine ne objavljuju sve vrste informacija, te da svake novine imaju svoj profil prema kojem na svoje stranice uvrštavaju teme za objavljivanje“. Četvrti kriterij vjerodostojnost navodi da „ono što ide u novine mora biti točno i to pravilo mora biti poštovano. Novinari se moraju boriti da ono što objavljuju bude istinito, te znati da svaka netočnost i neistina ruši ugled novina, njihovu vjerodostojnost, pa tako i njihovu čitanost“. Posljednji kriterij koji je isto jako važan za određivanje neke teme jest atraktivnost, što znači da tema može biti atraktivna zbog vrlo različitih razloga, te se često njena atraktivnost ocjenjuje na temelju osobnog ukusa urednika, ali i na temelju neke, vrlo često upitne i neprecizne, procjene što bi čitatelje moglo zanimati.

2.3. Žanrovi

2.3.1. Vijest

Vijest je „najkraći novinski oblik“ (Frančić i dr. 2005:243-247). Ovim žanrom se sportski novinari najčešće služe prilikom istraživanja nekog događaja. Prema Vasilju (2014:51) vijest može postati problematična zato jer se „od velikog broja ponuđenih informacija treba izabrati ono što je najvažnije sukladno novinarskim alatima i tehnikama“.

U vijesti se kaže ono što je najvažnije i pri tom se svaki novinar treba služiti formulom 5 W + H – who (tko), what (što), when (kada), where (gdje), why (zašto) i how (kako). Svrha vijesti je „na sažet način obavijestiti čitatelja ili slušatelja o nekom događaju“ (Frančić i dr. 2005:243-247).

Profesionalni novinari i urednici slažu se da su osnovni kriteriji vijesti relevantnost, korisnost i zanimljivost. Kombinacijom relevantnosti i korisnosti zadobiva se visok postotak čitalačkog interesa. (Ricchiardi, prema: Ricchiardi, Malović, 1996:4-5). Također, vijest mora biti „činjenična, nova i zanimljiva“ (Pavlinić, 2001:14-15). Vijest se ne smije miješati s izvješćem. Frančić i dr. (2005:243-247) naglašavaju da uz to vijest mora biti i kratka, objektivna, lišena osjećaja te piščev stav ne smije biti izražen. Njezina obilježja su jasnoća, jednostavnost te relativno siromaštvo rečenice. Kako bi dobra vijest bila „dobra“ ona u pravilu mora biti „loša“ budući da loša vijest prodaje novine bolje nego dobra (Pavlinić, 2001:14-15).

Vijesti moraju biti sastavljene i oblikovane tako da se čitatelj može pouzdati u objektivnost našega izvještavanja. Ne smiju, dakle, odavati osobne nazore, simpatije, pristranost, niti sadržavati tendenciozne interpretacije (Guardian 1921. prema: Pavlinić, 2001, 17).

Prema Burns za vijesti se može reći da su važne i trivijalne i mogu služiti ljudima da ih povezuju u zajednicu te da na taj način međusobno uspostavljaju kontakt. Isto tako, daju informacije koje su ljudima potrebne za donošenje prosudbi o onom što se događa u svijetu oko njih. Ljudima vijesti služe da bi lakše donijeli odluke i da bi funkcionirali kao informirani građani (Burns, 2009:56-57).

Vijest je „pravodoban izvještaj o događaju, činjenicama i stajalištima koja zanimaju iznimno puno ljudi“ (Malović, 2005:185). U vijesti je „jezik neutralan i razumljiv. Prevagu u njoj imaju jednostavne rečenice, a od složenih nezavisno-složene, i to vezničke“ (Silić, 2006:75-96).

Problem definicije vijesti nastaje zato jer ona zahtijeva da se razmotre četiri pitanja: „Za što ljudima služe vijesti? Koje su funkcije pojedinih medija? Koja su obilježja vijesti? Što čini događaj ili mišljenje vrijednim da postane vijest?“ (Burns, 2009:56-57)

William Metz navodi nekoliko definicija vijesti:

Vijest je: objašnjenje događaja ili činjenice, ili stajalište koje zanima ljude; izvještaj o sadašnjem događaju, koji je predan pošteno, pravodobno, točno, istinito, sažeto, uravnoteženo i objektivno; događaj ili uvjerenje koji mijenja ili prijeti da promijeni društveni status quo na racionalan i utjecajan način; sve što proistječe iz normalnog ljudskog ponašanja ili očekivanja; sve za što urednik kaže da je vijest (Metz, prema: Malović, 2005, 185-186).

Burns (2009:57-59) ističe da su „utjecaj, vrijeme događaja, blizina, sukob, važnost, novost te relativnost osnovne vrijednosti vijesti“. Utjecaj se „odnosi na važnost koju priča

ima u životu publike“. Vrijeme događaja se „odnosi na informacije koje pomažu ljudima da organiziraju svoje živote“. Blizina govori o tome „koliko se blizu mjesta stanovanja priča događa“. Sukob je „vrijednost vijesti koju većina ljudi povezuje s medijima te ga se u današnjim medijima često smatra najvažnijom vrijednošću. Svaka priča o sukobu mora imati najmanje dvije strane, a što je razlika između suprotstavljenih strana mišljenja veća, veći je i sukob“. Važnost je „termin kojim se opisuje koliko je neka tema „vruća“ u nekom vremenu“. Novost se „smatra velikom vrijednošću vijesti. Postoji novinarska izreka: „Nije vijest ako pas ugrize čovjeka, nego ako čovjek ugrize psa“. Relativnost je „najsloženija i najsubjektivnija od svih vrijednosti vijesti. Međutim, ponekad se može dogoditi da, unatoč svim provjerama vijesti, priča ipak ne bude objavljena“.

S obzirom na krug onih koje vijest može zanimati ona može biti lokalna, nacionalna i svjetska, a njezini važni elementi su novost i iznenađenje (Frančić i dr. 2005:243-247).

Najvažnije pitanje na koje treba odgovoriti prilikom pisanja vijesti jest: „Bi li to zanimalo ljude? Kako bi se odgovorilo na to pitanje, prvo se mora odgovoriti na nekoliko drugih pitanja. Prvo, treba utvrditi sudionike priče i prosuditi bi li oni željeli da se njihova priča ispriča. Zatim treba utvrditi vrijednosti vijesti koji priču čine zanimljivom i važnom za publiku, i to odgovaranjem na pitanje: Koje su vrijednosti vijesti zastupljene u ovoj priči? Drugo, novinar se mora zapitati: Postoji li drugi način da postignem svoj cilj ne koristeći se tim informacijama? I za kraj, novinar treba u svojoj glavi provesti razgovore sa svim upletenim sudionicima priče, pitajući se: Kako će moja odluka utjecati na druge?“ (Burns, 2009:60-62)

Naravno da je tisak pristran. Kakav bi uopće mogao biti? Prikupljanje, uređivanje i objavljivanje vijesti uključuju donošenje odluka koje utječu na odlučivanje o tome što izabrati, istaknuti i prikazati kao vijest. Pitanje nije je li tisak pristran, nego u kojoj mjeri, te koja je priroda te pristranosti (Barr 1977:5, prema: Burns, 2009. 126-131).

Gibson daje dva ključna savjeta koja redaktor treba imati na umu, a to je da što rjeđe treba upotrebljavati zavisne rečenice te što češće glagole umjesto glagolskih imenica.

Većinu rečenica moguće je skratiti do određene mjere, naravno, pažljivo i promišljeno. Iskustvo pomaže. Važno je steći naviku rješavati se „suvišne“ prtljage u novinarskoj prozi. Ako novinar nauči izbrisati tu prtljagu kad je uoči, uskoro će je naučiti izbjegavati i pri pisanju teksta (Gibson, 1989:15, prema Burns, 2009. 141-142).

Židak nije poznat po pisanju dobre vijesti. U njegovim tekstovima rečenice su složene i proširene što nije karakteristično za vijest. Također, ima preobilje informacija, što znači da su njegove vijesti bliže izvješću negoli samoj vijesti. Isto tako, on ne upotrebljava formulu 5 W, koja je jako važna za pisanje vijesti.

Kako bih istaknula činjenicu da Židak nije poznat po pisanju dobre vijesti za primjer navodim rečenicu iz njegove kolumne.

...umjesto trenera, koji su „ovdje gore“ dolazili u trenirkama, nerijetko samo u gaćama i blatnim kopačkama, poput Đalme Markovića, iz kancelarije je izašao elegantni gospodin u odijelu od najmanje tisuću franaka, neparfermiran, šarmantnog garda... (Židak, JL, 12.2.2017.)

Vijest nije teško napisati jer ona treba biti kratka, jednostavna i precizna te se treba voditi prema formuli 5 W. Međutim, Židak više voli kompliciranije i duge rečenice s puno sadržaja i informacija u kojima može reći sve što želi.

2.3.2. Izvješće

Izvješće je proširena vijest kojom se detaljno opisuje neki događaj. U njemu saznajemo više podataka nego u vijestima. Vasilj (2014: 60) naglašava da je izvješće oblik izražavanja koji je prije samo jednoga desetljeća bio najzastupljeniji u sportskom novinarstvu u tisku, a koji posljednjih godina gubi status monopolističkog žanra u praćenju sporta. Isto tako, ovaj autor razlikuje izvješće od vijesti po dužini i redanju informacija prema načelu njihove pojave u prostoru i vremenu.

Židak izvještava o utakmici lige prvaka između Atletico Madrida i Real Madrida:

...nakon uraganskog presinga Reala u prvih 20 minuta, splasnula je oluja, Atletico se pokazao kao mentalno vrlo čvrsta momčad, koju je teško ubiti jednim golom, čak i ako se protivnik zove – kraljevski klub. Napadali su na Pepea, kojega je Diego Simeone označio kao najslabiju točku, što se pokazalo dobrom odlukom, u 46. minuti je Pepeov karakter progovorio, srušio je Torresa, ali, Griezmann nije bio dobar egzekutor, pogodio je gredu... U 46. minuti samo je nebo spasilo Real od gubitka trofeja, Antoine Griezmann je vjerojatno „zažmirio“ i opalio jedanaesterac svom snagom. Lopta se od grede odbila u polje, ah, koliko je puta sinoć „umirao“ Diego Simeone. Ali, i on je mačka sa devet života. U finalu, za divno čudo, nije nudio samo borbu, njegovi igrači su igrali dobar nogomet, bolji nego Real, i u toj igri jedine svijetle točke kraljevskog kluba bili su Modrić i Bale. Ostali su – vegetirali... (Židak, JL, 29.5.2016.)

U drugom primjeru Židak izvještava o tužnoj sudbini NK Zagreb, koji je ispao iz prve lige.

...cijeli svoj vijek NK Zagreb proveo je u donjem dijelu tablice, samo se dvaput borio za prvaka; 1994. i 2002. godine. Ostatak života živio je na rubu druge lige...

Nije tragično ispasti iz elitne nogometne lige, kako kaže Denis Kolinger, no Zagreb ne ispada, Zagreb se gasi. U nekoć slavnom klubu, koji i danas drži rekord gledanosti u Zagrebu, meč protiv Osijeka gledalo je u Maksimiru više od 64.168 ljudi, klub u kojem su igrali Bernard Vukas, Branko Zebec, koji su trenirali Vlatko Marković, Dražan Jerković, Josip Skoblar, Zlatko Kranjčar i Ćiro Blažević, dugo je bio svijeća na vjetru, da bi danas Dražen Medić zaključao vrata i predao klub zaboravu... (Židak, JL, 9.5.2016.)

Židak voli pisati izvještaj zato što se u njemu puno toga može reći. Za razliku od vijesti gdje to nije moguće. U izvještaju se ističu bitne i nebitne stvari.

2.3.3. Članak

Članak ili tzv. tematski članak je „čest oblik novinarskog izražavanja, a najviše ga srećemo u novinama, revijama i časopisima. Njime se također izlažu elementi vijesti, ali se autor time ne zadovoljava već želi čitatelja upoznati s puno više informacija, objasniti mu pozadinu zbivanja, upozoriti na trendove, analizirati pojavu, predložiti stajališta stručnjaka te donijeti relevantan zaključak“ (Malović, 2005:325-327). Spada u red komentara.

S druge strane, prema Vasilju (2014:70-73) članak je „zahtjevan žanr u kojem se isprepliću reportaža i analiza. Reporter više ne izvještava samo o tome što vidi, čuje i saznaje, nego pokušava i urediti događaj, interpretirati ga i učiniti razumljivim“.

Židak govori o Mostaru koji je osvojio prvenstvo BIH:

...u subotu su nogometaši Zrinjskog u Mostar donijeli četvrti naslov prvaka BIH i postali najtrofejniji klub u susjednoj državi. Svoje sportske heroje dočekalo je pet tisuća Mostaraca, cijeli grad je izašao na ulicu. I dok se pod Bijelim brijegom slavilo, s „one strane mosta“ pogašena su svjetla, nekoć slavni nogometni klub otplovio je u drugu ligu. I tko zna hoće li se ikada vratiti. Danko Šulenta, čovjek koji nogometnu viziju pretvara u stvarnost, ponosan je na veliki rezultat, jer je ostvaren u konkurenciji sarajevskih klubova, koji su povlašteni u finansijskom i medijskom smislu. FK Sarajevo ima pet puta veći budžet od Zrinjskog, Željezničar je tek nešto skromniji... (Židak, JL, 9.5.2016.)

U sljedećem primjeru Židak piše o nogometašu Dinama, Arijanu Ademiju koji je odbio priznati krivicu za uzimanje dopinga:

...kako bi istjerao pravdu i krivce za svoju nesreću izveo na brisani prostor, prije desetak dana Ademi se u Londonu susreo s poznatim advokatom Paulom J. Greenom iz Portlanda, stručnjakom za takve slučajeve, koji je zastupao atletičara Asafu Powella, plivača Michaela Phelps, a, osim Ademija, pokušava od četverogodišnjih sankcija spasiti i hrvatsku atletičarku Lisu Nemec. Paul J. Greene će u žalbenom postupku pokušati dokazati da njegov klijent nije koristio doping, dokaze treba dostaviti do prvih dana svibnja, kada će Disciplinski sud Uefe razmatrati žalbu i preispitati vlastitu presudu. Ne bude li presuda u korist Ademija, Dinamov nogometaš će tražiti arbitražu CAS-a, vrhovnog sportskog suda, koji ovih dana razmatra slučaj Michela Platiniya i koji je svojedobno odbio žalbu Josipa Šimunića, potvrdivši mu suspenziju od deset utakmica. Do presude Disciplinske komisije Uefe, Ademija su u sporu zastupali švicarski odvjetnici, ali ne baš uspješno, pokazalo se da je odabir advokata bio pogrešan. Nisam siguran da su uopće doprli do Viktora Kamilovskog, doktora u skopskoj bolnici Sv. Naum Ohridski i liječnika makedonske reprezentacije, iako je on glavno sumnjivo lice. Viktor Kamilovski gotovo sigurno zna tajnu i ne sumnjam da će Paul J. Greene ispitati njegovu ulogu u cijelom slučaju. Arijan Ademi se kune da ništa nije uzeo iz „kućne apoteke“, da mu ni Dinamovi doktori ništa nisu

podmetnuli, ali sumnja da su ga „kontaminirali“ liječnici makedonske reprezentacije, jer su inzistirali da, unatoč ozljedi, igra utakmicu, nakon čega je on „pobjegao“ kući... (Židak, JL, 5.4.2016.)

Mihovilović navodi da su članci „tekstovi s vlastitim naslovom te eventualno drugom novinskom opremom, a često se uz njih objavljuju i fotografije“ (Mihovilović, 2007:32). Budući da članak spada u red komentara, u njemu Židak može „pustiti ruku“, te pisati što god želi. U članku može upotrebljavati duge i složene rečenice, što je njegova specijalnost.

2.3.4. Reportaža

Reportaža se naziva „kraljicom žanrova“ (Vasilj, 2014:76-79). Ona je najzahtjevnija i najsloženija novinarska vrsta. Nju krasi „vrstan stil i tu se novinarstvo približava književnosti“. (Malović, 2005:329-332). Danas se često koristi u praćenju sportskih događaja, pojava ili sportaša, bilo u tisku, na radiju ili televiziji. Zahvalan je oblik izražavanja prvenstveno za velike sportske događaje, osobne i profesionalne drame kroz koje prolaze sportaši (Vasilj, 2014:76-79). Njome se prikazuje stvarni događaj i slobodno je strukturirana. Najviše ovisi o sposobnosti autora, a njezina je osnovna funkcija izazvati estetski doživljaj kod čitatelja (Malović, 2005:329-332). U reportaži se govori o realnim događajima, ali tako da se njima dočarava atmosfera zbivanja u društvu. Subjektivni čimbenici i jezično-stilska sredstva u reportaži imaju dosta važnu ulogu. Uz aktualnost, nju odlikuju sažetost, zanimljivost i duhovitost pripovijedanja (Silić, 2006:75-96). U reportaži novinar se direktno obraća čitatelju, slušatelju ili gledatelju. Solar govori o trivijalnoj književnosti koja ima dvije značajke. Trivijalna književnost u recepciji se oslanja na svakodnevni život, u kojem čitatelj lako prepoznaje likove i zaplete, dok visoka književnost redovno računa s nekim poznavanjem književne i kulturne tradicije (Solar, 2014:33-49).

Karakteristike reportaže su sljedeće: „piše se kako bi zabavila čitatelje, novinar pušta da postupci i komentari sudionika nose priču, počinje se odgođenom glavom, koja sadržava događaj ili anegdotu koji uvode u priču, tijelo priče sadržava ostala zbivanja i brojne citate, i za kraj, zaključak sažima priču ili je dovodi do vrhunca“ (Malović, 2005:329-332).

Židak govori o bolesti Zlatka Žagmeštara, nekadašnjeg velikog rukometaša Zagreba:

Ne zamjerite i ne čudite se ako na dan utakmice nad utakmicama između Dinama i Rijeke kolumnu nisam posvetio nadmetanju svetog kluba (Dinamo) i jednog svetog cilja (Rijekin naslov prvaka). Jedan slučajni, šokantni susret u ugodnom i toplom kafiću Park na Bukovačkoj ulici naoblačio je sunčano jesensko jutro. Zlatko Žagmeštar, zagrebačka sportska ikona, ispijao je jutarnju kavu, pas je pored njega drijemao, nisu se osvrтали na veseli žamor. Usred dobrog raspoloženja samo je Žaga bio smrknut... I ti bi bio loše volje da si prije nekoliko dana operirao rak grla – kazao je neuništivi i nepoderivi Zlatko Žagmeštar... (Židak, JL, 4.12.2016.)

U sljedećem primjeru Židak piše o odlikovanju Josipa Skoblara titulom francuskog viteza:

Danas, točno u podne, u gradskoj vijećnici u Marseilleu Josip Skoblar je odlikovan titulom francuskog viteza. Odlikovanje mu je na rever prikvačio gradonačelnik Marseillea Jean-Claude Gaudin, rekavši da se s nostalgijom sjeća Josipa Skoblara, posebno danas kada Olympique više nije vrh francuskog nogometa, kao što je bio u Skoblarovo doba... (Židak, JL, 8.4.2016.)

Židak izuzetno voli pisati reportažu jer se putem nje neki događaj prikazuje kroz priču. Isto tako ona predstavlja najslobodniji novinarski žanr pa Židak slobodno može pisati o čemu god želi. Iz tog razloga reportaža je pravi žanr za njega.

2.3.5. Reportažni izvještaj

U reportažnom izvještaju riječ je o „proširenoj vijesti, gdje novinar djeluje kao izvijestitelj s mjesta događaja. Ona je informativna, osnovana na aktualnim činjenicama, no samim golim podacima o nekom događaju reporter dodaje subjektivna opažanja. Činjenice se nadopunjavaju pojedinostima koje stvaraju određenu atmosferu oko događaja. Pripada slobodnim i subjektivnim novinarskim oblicima“ (Pavlinić, 2001:27-28).

Židak piše o ultimatumu Dejana Lovrena koji je HNS odbio zbog čega je Lovren izbačen iz hrvatske nogometne reprezentacije:

Dejan Lovren više neće igrati za hrvatsku reprezentaciju dok je Ante Čačić izbornik. Iz krugova bliskih Čačiću saznali smo da je branič Liverpoola definitivno otpisan.

Iako je Čačić odlaskom na utakmicu Liverpoola i Stokea htio pokazati dobru volju, Lovren se svojim izjavama za Sportske novosti sam doveo u situaciju da ga se više ne zove. Razgovor nakon utakmice ništa nije mogao promijeniti, jer sad je to već drskost velikog igrača velikog kluba. Sebičnost milijunaša, kojega ne zanima ni hrvatska reprezentacija, samo vlastiti ego. Podržao sam ga kada nije dopustio da se od igrača Liverpoola pravi budalu, ali, njegovo gašenje požara benzinom i rušenje atmosfere nitko nema pravo podržati. Dejan Lovren je definitivno pretjerao... (Židak, JL, 11.4.2016.)

Za Židaka je reportažni izvještaj dobar žanr zato jer u njemu može iznijeti svoja osobna zapažanja. Židak je poznat po iznošenju svojih osobnih zapažanja.

2.3.6. Komentar

Komentar je „mišljenje ili stajalište novinara o nekom događaju, pojavi ili osobi. Komentator o događaju ne obavještava, on ga prosuđuje. Komentar se može dati i crtežom, pa ga zovemo komentatorska karikatura, i fotografijom (fotokomentar)“ (Malović, 2005:243-244). On objašnjava neki događaj, tekst ili osobu.

Prema Vasilju, komentarom se izražava monološki novinski oblik. Njegova osnovna značajka je tumačenje, objašnjavanje, usredotočivanje informacije tako da se ona što lakše dekodira u svijesti primatelja. To znači da je bitna značajka komentara dobra argumentacija i snažan jezik (Vasilj, 2014:79-83).

Komentarom se može iskazivati „osvrst na tekst, govor osobe, kulturni, umjetnički, društveni, politički ili neki drugi aktualan događaj. Odlikuje se jednostavnošću izlaganja, točnošću značenja riječi te težnjom za objektivnošću iznošenja činjenica“ (Silić, 2006:75-96).

U nastavku ističem Židakov komentar na utakmicu Dinama i Juventusa:

...današnji Dinamo nije niti sjena tadašnjeg Dinama s Lamzom, Belinom, Ramljakom, Novakom, Mesićem, Blaškovićem i Škorićem, danas je to jedna vrlo limitirana momčad, koja je bez ispaljenog metka pala protiv Juventusa. Naravno, ako ne računamo gredu Schildenfelda. Bio je to „povijesni“ trenutak ove utakmice, kada je Dinamo prvi put bio u kaznenom prostoru Juventusa.

Ne znam smije li se jučerašnji sraz hrvatskog i talijanskog prvaka uopće nazvati utakmicom. Bila je to opuštajuća večernja šetnja igrača Juventusa, koji su do uvjerljive pobjede došli rutinski, a da se nisu ni oznojili. Dinamovi igrači teško su osvajali loptu, u sudaru s klasnim igračima na površinu su isplivali svi njihovi nedostaci, a pravo poniženje dogodilo se sredinom drugog poluvremena, kada „modri“ šest minuta nisu mogli doći do lopte, tako da se Marko Pjaca smrznuo, čekajući prekid utakmice da bi mogao ući u igru. Loptu je na kraju iz igre izbacio Paulo Dybala, prekinuvši mučenje. Za taj potez zaradio je pljesak cjelokupnog auditorija... (Židak, JL, 28.9.2016.)

U drugom primjeru Židak komentira igru turske nogometne reprezentacije:

...Turska je igrala uraganski presing samo prvih 10 minuta, nakon toga su djelovali kao probušena lopta. U uvodnim minutama Turci su povelili. Mozak momčadi Hakan Calhanoglu, koji izvodi sve prekide, ubacio je, loptu u 8. minuti u kazneni prostor na visokog centarfora Buraka Yilmaza, koji je nadvisio slovenske stopere i glavom pospremio loptu u mrežu. Bilo je to gotovo sve od turske momčadi. Ali, u notesu hrvatskog izbornika je ipak ostalo zapisano nekoliko detalja... (Židak, JL, 6.6.2016.)

„U novinama se prije puno više držalo do komentara. Zbog tendencije da se svakoj vijesti da neki komentar, da je se stavi u politički, ideološki ili društveni kontekst, dolazilo je do apsurdnih situacija da su novinari mislili da svoju pravovjernost i društvenu budnost moraju iskazivati u svakoj situaciji“ (Mihovilović, 2007:106-107). Pisanje komentara je Židakova specijalnost. Čak i kada se ne radi o žanru komentara, on voli u svaki tekst unijeti svoj komentar. Žanr komentara mu omogućuje da još više izražava svoja stajališta o nekoj temi ili događaju.

2.3.7. Portreti

U „profile“ spadaju priče i portreti sportaša, predstavljanje novih igrača, trenera, novih sportova, analiza sezone i slično“ (Malović, 2005:305-306). U portretu novinar govori o životu sportaša, te opisuje njegov sportski put od „malih“ nogu do danas.

Židak govori o povratku predstavnika NK Zagreb, Vlade Zeca, koji je veliki dio života proveo u zatvoru:

...no ako pažljivije proučite zapisnik, na dnu liste, gdje je ispisano ime predstavnika kluba, naići ćete na poznato nogometno ime. Predstavnik NK Zagreba je bio Vlado Zec, negdašnji šef kluba iz Velike, koji je dobar dio života posvetio nogometu, a ostatak je proveo u – zatvoru. I čini se da njegovim nevoljama i zatvorskim kaznama dani nisu kraj. No, dok je vani, vrijeme krati nogometom, a nova destinacija je Kranjčevićeva ulica. Da podsjetimo, Vlado Zec je bio ugledni nogometni djelatnik, bio je potpredsjednik Hrvatskog nogometnog saveza, nekoć i moćni privrednik, koji je od Velike želio stvoriti nogometni centar. A gradić nema ni kino-dvorane, ni dječjeg vrtića... (Židak, JL, 28.1.2017.)

U idućem primjeru Židak analizira sve propuste izbornika hrvatske nogometne reprezentacije Ante Čačića na utakmici protiv Češke:

...kada je iz igre izašao Luka Modrić, alfa i omega ove reprezentacije, izbornik se sasvim pogubio. Modrić je lider na terenu i u svlačionici, on je playmaker, trener... Zašto je do sudačke nadoknade oklijevao s uvođenjem Schildenfelda, nakon što je Vedran Ćorluka cijelo poluvrijeme odigrao krvave glave... Zašto je eksperimentirao s Marcelom Brozovićem na bočnoj poziciji gdje se ne snalazi... Ako je već bio u prilici, zašto nije igrao Marko Pjaca koji je u velikoj golgeterskoj formi... Je li mogao naći bolju zamjenu za Luku Modrića, ako ga je uopće moguće zamijeniti... Zakazao je u psihološkoj pripremi... (Židak, JL, 18.6.2016.)

Isto tako, Židak je poznat po pisanju portreta, kako sportaša tako i sportskih djelatnika. On vrlo često kroz svoje kolumne analizira i sezone, kako pojedinih klubova tako i hrvatskih igrača.

2.3.8. Kolumna

Kolumna je „komentar poznatog sportskog djelatnika, stručnjaka ili iskusnoga novinara. Izlazi istoga dana na istome mjestu“ (Vasilj, 2014:79-83). Redovito se pojavljuje u novinama, člancima i drugim publikacijama. „I danas ima listova koji objavljuju novinske komentare starog tipa, gdje se na pojedine pojave osvrću razni novinari kada se nešto događa u njihovom području. S vremenom ta se novinska vrsta, u najvećem broju listova pretvorila u redovite kolumne“ (Mihovilović, 2007:108). Isti autor navodi da je popularnost kolumnista u odnosu na devedesete godine uvelike splasnula. Pretpostavlja se da je razlog tome velika poplava kolumnista, kao i kvaliteta kolumni koja je lošija nego prije. Razne hrvatske novine objavljuju kolumne u kojima kolumnisti ne pišu ni o čemu drugom osim

što mudruju i dociraju nad vijestima koje pročitaju u vlastitim novinama. Postoji još jedan razlog zbog kojeg su kolumnisti danas manje značajni u hrvatskom novinarstvu. Razlog je taj što je posljednjih desetljeća bitno ponovno ojačao informativni dio novina, koji je danas najvažniji dio svakih novina, dok su kolumne tek zanimljive, ali ne više toliko važan dodatak tom ključnom tijelu novina kao prije. Novine mogu bez kolumnista, ali ne mogu bez snažnog informativnog dijela. „Mišljenje kolumnista ne mora biti popularno ili jednako stavu redakcije“ (Vasilj, 2014:79-83).

Židak se u svojim kolumnama okreće prolepsi, koja predstavlja najave unaprijed te analepsi, koja predstavlja vraćanje u prošlost, tzv. flashback.

Primjer takve kolumne je Židakovo prisjećanje Dinamovih neuspjeha:

...jedanaest godina kasnije, 1978., opet je Kantrida bila fatalna za Dinamo. U mrtvoj trci s Hajdukom, Dinamo je na Kantridi izgubio 1-2, a ključna figura je bio Edmond Tomić, koji je nastupio s dva žuta kartona. U višegodišnjoj trakavici Dinamo je pred Sudom udruženog rada Beograda dobio parnicu, ali naslov prvaka iz 1979. godine nikada nije registriran u Fudbalskom savezu Jugoslavije u Dinamovu korist, Hajduk je bio jači i za zelenim stolom. Iako su za Dinamo igrali nogometaši koji će tri godine poslije postati prvaci Jugoslavije (Zajec, Bručić, Kranjčar, Mustedanagić, Mlinarić), riječki sastav s Hrstićem, Cukrovom, Fegicom, Ružićem i Desnicom bio je bolji. Je li presuda da je Dinamo prvak ikada došla u Maksimir? Da, ali puno godina kasnije, kada u Maksimiru više nije bio Vlatko Marković, kojemu bi pripala slava za taj naslov, već trener svih trenera. Nije se smjelo potamniti slavu osamdesetdruge. Pitao sam za taj slučaj Zorislava Srebića, koji je tih godina izjavio da će 'doktorirati na slučaju Tomić', ali je on samo slegnuo ramenima i pogledao prema nebu... (Židak, JL, 4.3.2017.)

U sljedećem primjeru Židak u svojoj kolumni piše o nepravdi koja je nanesena bivšem rukometašu Ivanu Baliću:

...Ivano Balić, jer je on glavni lik ove kolumne, još je jedan žalosni gladijator u našem sportskom amfiteatru. Zaboravljena je njegova zlatna medalja iz Atene, prebrisano je spužvom da je bio najbolji svjetski rukometaš, izbljeditelj je iz našeg sjećanja na njegovu virtuoznost, bio je rukometni Prosinečki. Međutim, nakon što je Zlatko Horvat promašio onaj fatalni sedmerac, koji će obilježiti našu sportsku povijest kao i gaf Zvonimira Bobana iz 1998. godine protiv Francuske, progovorile su hrvatske podjele... (Židak, JL, 5.2.2017.)

Kolumna je Židakov omiljeni žanr. Njega su proslavile kolumne poput Iz Maksimirske šume, Proljeće u Europi te Hrvatska do Brazila. Međutim, bio je najpoznatiji po pisanju kolumni Iz Maksimirske šume koja je izlazila u Jutarnjem listu.

2.3.9. Intervju

Intervju je „razgovor za novine koji predstavlja specifičnu novinarsku vrstu, te iziskuje i određeni talent kao i posebnu pripremu te taktičku vještinu“ (Pavlinić, 2001:29-30).

„Pitanja i odgovori karakteriziraju intervju. Koristi se i kao metoda prikupljanja podataka za ostale oblike izražavanja. Najčešći je oblik izražavanja u sportskom novinarstvu, pogotovo kada se sportaši s natjecanja vrate okićeni medaljama ili ostalim sportskim uspjesima i nagradama ili još češće kao najava velikih sportskih događaja. Najbolje ga je koristiti za ispitivanje mišljenja i pogleda, a ne samo za prikupljanje činjenica“ (Vasilj, 2014: 94-95).

Pavlinić navodi obilježja dobrog intervjuja: za intervju treba biti dobro pripremljen te unaprijed informiran i o osobi i o predmetu o kojem će novinar razgovarati. Zadatak novinara je da unaprijed zna odgovore koje želi dobiti od sugovornika. Dobro je imati napisano i više pitanja nego što je nužno upravo zbog toga jer bi sugovornik mogao biti previše zatvoren ili kratak s odgovorima, a možda i toliko raspoložen da na sve lijepo odgovori te bi razgovor mogao potrajati kraće nego što mu je predviđeno prostora u novinama. Razgovor treba početi lakšim pitanjima, a teža sačuvati za kraj. Priručnikom se savjetuje novinaru da u početku postavi jedno ili dva pitanja na koje i sam zna odgovor – kako bi provjerio govori li sugovornik istinu. Treba izbjegavati pitanja na koja se može odgovoriti s „da“ ili „ne“, jer takvi su odgovori dosadni i ne sadržavaju puno podataka. Po potrebi, sugovornik se može prekinuti, može mu se postaviti i izazovno pitanje. Najiskrenije odgovore novinar će često dobiti kad na kraju isključi diktafon i pospremi bilježnicu te nastavi nevezani, „prijateljski“ razgovor (Pavlinić, 2001:29-30). „Cijelo novinarstvo se, na neki način, može svesti na vođenje intervjuja, jer je razgovor sa sugovornicima oduvijek bio osnovni mehanizam i alat novinara“ (Mihovilović, 2007:110-111).

„Cilj novinarskih intervjuja samo su dvije stvari – povjerenje i informacija – a prvo se pokušava pridobiti samo kako bi se došlo do drugog. Novinari trebaju povjerenje ljudi s kojima razgovaraju kako se njihovi sugovornici ne bi ustručavali iskreno odgovarati na postavljena pitanja. Potom novinar odlučuje hoće li vjerovati u ono što mu je rečeno“ (Brady, 1977:68, prema: Burns, 2009, 92-96).

Za primjer dobrog intervjuja navodim Židakov intervju s Ivicom Kostelićem:

Ako se osvrnemo u prošlost, puno se govorilo o treninzima Ante Kostelića, za koje se tvrdilo da su na granici brutalnosti?

To je fama, mom starom je nanesena nepravda. Nazivali su ga svakakvim pogrđnim imenima, čak i kada smo imali najbolje rezultate. A stvari su vrlo jednostavne, vrhunski sportski trening je teška stvar, tamo gdje prestaje teški fizički rad – počinje trening. Da biste bili spremni za to, morate spavati između osam i deset sati i sada zamislite život u

kojemu 30 godina morate biti u devet u krevetu. Ako to stalno radite, proglasit će vas čudakom, ali, to je jedina formula za pobjeđivanje. Osim toga, mi smo bili hendikepirani jer smo bili daleko od snijega, nismo imali ni približno novca kao konkurencija, a niti tehnološki 'support'. I onda će vas proglasiti fanatikom, iako to nema veze s fanatizmom, to je samo uobičajeni sportski trening...

Tata Ante je najbolji trener?

Najbolji, kojega sam upoznao.

Niste upoznali Ćiru Blaževića ili Željka Babića?

Ne, nisam. Upoznao sam stotine trenera, ali pravih – ne više od petorice. Trener mora biti iskusan i znati da radi s ljudima, a ne strojevima, i mora imati sposobnost upravljati treningom na dobrobit rezultata. To je vještina...

Jeste li imali skijaški uzor? Najbližiji vam je pokojni Rok Petrovič, intelektualac, znatiželjan mladi čovjek, kojega je života koštala strast za ronjenjem?

Ne znam koliko smo slični, znam samo da i ja volim ronjenje, Petrovičevu fatalnu ljubav. Od skijaša, divio sam se Marcu Girardelliju.

Austrijanci vas nisu podnosili, ili je to bila očeva opsesija?

Podnosili? Morate znati da je skijanje u Austriji stvar broj jedan. Čak ni u Švicarskoj, gdje je skijanje nacionalni sport, ono je na listi prioriteta negdje na 20. mjestu, iza banaka i slično. I sad zamislite koliko je skijanje Austrijancima važno, kada se zna da su na zadnjim ljetnim OI osvojili jednu medalju. A takav odnos prema skijanju nema niti jedna druga nacija, stoga je razumljivo lobiranje i šticećenje vlastitih interesa, ne žele to ispustiti iz ruku.

U karijeri su vam najveći rivali bili Raich i Bode Miller?

Ne, to nije točno, to je možda bilo trenutno rivalstvo. Skijanje je dobar sport, jer se borite samo protiv staze i samog sebe... (Židak, JL, 29.1.2017.)

U sljedećem primjeru Židak je intervjuirao Brunu Marića nakon što su ga napali navijači:

...Što je Bruno Marić, nogometni sudac iz Daruvara, radio u Stobreču i kako su ga nanjušili navijači spremni za najgori oblik obračunavanja s omraženim arbitrom?

Bio sam u Splitu, na sudu sam s novinarom portala Nogomet plus, i nakon završetka rasprave svratio sam na Poljud zbog sastanka s jednim odvjetnikom, a nakon toga otišli smo u Stobreč na ručak. Na parkiralištu sam susreo bivšeg nogometaša Plazibata koji me pitao: 'Što ste vi gore napravili od mlade reprezentacije?'. Začudo sam ga pogledao i rekao – što ja imam s tim? Ručak nam je prekinula grupa 'hrabrih' momaka, maskiranih

maramama i šalovima. Njih osam krenulo je prema našem stolu, uz povike: 'Ubit ćemo te, majku ti jebem'... Udarali su me po glavi, rukama, jer sam pokušao zaštititi glavu. Jednoga smo svladali i kada se gužva raščistila, pitao sam ga: 'Objasni mi zašto ste me izubijali? Ne mrzim te, ja te žalim. I kako bi se ti osjećao da ste me ubili, imam tri sina, dragovoljac sam Domovinskog rata, otkud ti pravo da me ubiješ? Možda sam i ja tebe mogao ubiti, u ovoj torbici je pištolj, da sam htio, mogao sam vas sve potamaniti. Što bi tvoji roditelji rekli da si izgubio život? Zašto si me došao ubiti? Nešto je promrmeljao – nogomet, mafija, sad mi je ža'. Onda su me odveli od njega, maknuo sam se od smeća', od toga ispraznog mozga. Ali, bit ću iskren, ne mogu spavati, u tri dana spavao sam jedva pet sati...

Jeste li i prije imali ozbiljnih neugodnosti?

Nikad, jedina 'neugodnost' je bila da su me ljudi tražili da se slikamo, samo takve ugodnosti.

Zašto ste u zavadi s Hajdukom, jer evidentno su vas napali Hajdukovi navijači? Koje su to inkriminirane utakmice zbog kojih ste dobili po glavi, gdje ste im se zamjerili?

Neki su novinari posljednjih dana pokušavali relativizirati ovaj događaj, zamatajući sve to u moje pogreške koje sam napravio na štetu Hajduka. Navode četiri utakmice, među kojima strši finale kupa protiv Dinama 2009. godine i kao svjedočanstva o mojem lošem suđenju citiraju izjave igrača, isključenja koja su usmjerila utakmicu i slično. Tu utakmicu pamtim po tome da je Hajduk izgubio 0-3 i da je još dobro prošao, trebao je izgubiti i s većom razlikom jer Dinamo je bio puno jači... (Židak, JL, 16.10.2016.)

„Intervju je dijalog u kojem novinar postavlja pitanja, a intervjuirana osoba odgovara“ (Malović, 2005:217-219).

Prema Mučalo, znatiželja, informiranost i hrabrost daju dobar intervju. Tu također spada i pristojnost u komunikaciji, te duhovitost koja je svojevrсни lakmus kojim se saznaje koliko neki novinar smije daleko ići (Mučalo, prema: Ricchiardi, Malović, 57-65). Kako bi novinar točno znao što želi od svojeg sugovornika i intervju mora imati dovoljno informacija, biti u tijeku s novim događanjima, poznavati kontekst te znati što želi saznati. Iz toga se može vidjeti da je Židakov intervju dobar zato jer je obuhvaćena znatiželja, informiranost, kao i hrabrost kod postavljanja nekog pitanja. Isto tako, Židak je Ivici Kosteliću i Bruni Mariću postavio pitanja koja bi postavio svaki običan čovjek, što je jako važno za intervju.

„Uzmi izjavu“ je česta uputa koju urednici u dnevnim novinama daju mladim novinarima kada ih šalju na zadatak da izvijeste o nekom događaju, nesreći, utakmici ili sastanku (Mihovilović, 2007:110-118).

2.4. Stil i stilska sredstva

2.4.1. Stil

„Novinarstvo može biti činjenično ili polemičko, općenito ili osobno, sažeto ili kičeno, ozbiljno ili začinjeno šalom, može biti i mješavina informacije i razonode, no uvijek mora sadržavati biljeg iznenađenja i kontrasta“ (Pavlinić, 2001:46-47).

Svaki novinar ima svoj specifičan stil pisanja po kojemu ga publika prepoznaje. Dvije su osobine dobrog stila: „odgovarajući ritam i izražajna snaga. U pisanju, kao i u umjetnosti, arhitekturi, glazbi, oblik slijedi sadržaj. To znači kako ritam rečenice mora biti u skladu s onim o čemu novinar izvještava. Duže rečenice usporavaju konzumenta medija, pa ih novinar može koristiti za ozbiljnije teme, dok kratke rečenice odgovaraju akciji i napetosti.

Židak je poznat po naizmjeničnoj upotrebi dugih i kratkih rečenica. Njegov primjer je slijedeći:

...nisam od onih koji će „ove noći napisati najljepše stihove“, jer me steže u grlu, ne zbog Mamića koliko zbog nogometa. Naciju će rasplakati kućni novinari“... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Navodim još jedan Židakov primjer:

...protiv takvog nogometa nisu imali šansu ni postulati Pepa Guardiole o posjedu lopte, koji je iznosio 67:33 u korist Bayern, a zakazala je i „lažna devetka“ Thomas Muller. Ni u Mullere se više ne možete pouzdati... (Židak, JL, 6.5.2016.)

Izražajna snaga se postiže tehnikama privlačenja pozornosti na pojedine riječi, izraze, ideje ili skupine ideja, i to dobrim strukturiranjem teksta, redoslijedom rečenica, dužim i kraćim odlomcima, ponavljanjem i isticanjem pojmova ili izraza“ (Malović, 2005:172).

Mihovilović (2007:64-70) ističe da novinar mora pisati jednostavnim, jasnim, čvrstim, narativnim stilom, bez ukrašavanja jer ono nije potrebno. Isto tako navodi da je zabranjeno korištenje fraza jer one često mogu dovesti do gluposti. Fraze se najčešće mogu naći u sportskom novinarstvu. Nadalje, zabranjuje se upotreba cehovskog jezika. Novinari bi trebali normalnim jezikom prepričati nešto što su čuli od sugovornika kada kroz intervju istražuju temu. Umjesto toga, oni vrlo često upotrebljavaju stručnu terminologiju. Novine to ne trpe, one traže da jezik u njima bude ujednačen, da terminologija bude svima jasna te da stil bude jednostavan. Također, zabranjuje se lijepo pisanje. Mnogi mladi novinari smatraju da trebaju kititi svoje članke brojnim epitetima, raznim hiperbolama i parabolama, pridjevima i prilozima, te upotrebljavati zamjenske fraze. Novinari moraju u svoje tekstove stavljati što manje interpunkcija. Mnogi neiskusni novinari, pokušavaju interpunkcijama postići dramski efekt, pa tako, ako nešto žele istaknuti, na kraju rečenice koriste uskličnik,

na kraju pitanja u intervjuu umjesto upitnika stavljaju tri točkice itd. To je sasvim nepotrebno, jer se u narativnom tekstu smiju koristiti samo točka i zarez, te eventualno dvotočka i crtice i to ako treba izdvojiti neki dio rečenice. U novinama nije dozvoljeno tzv. boldiranje jer ono kvari narativnost teksta, a, uz to, u novinama izgleda loše. U davna novinarska vremena postojao je još jedan običaj, kojem bi se danas svi čudili, a to su bile tzv. opaske. Autor bi znao na nekom mjestu u tekstu o nekoj osobi ili događaju dodati još jednu činjenicu, i to tako da otvori zagradu, unutar nje napiše dodatnu informaciju, te potom doda crticu i kraticu. Danas takvih opaski više nema. Kratice se moraju što manje upotrebljavati. Njih dnevne novine jako puno koriste jer tako štede na prostoru. Ako je to moguće, najbolje je pisati cijela imena institucija, poduzeća, stranaka, bolesti itd., a ako se ipak koriste kratice, nužno je prvi put kada se pojam spominje napisati njegovo puno ime, te uz njega staviti kraticu, te potom kraticu koristiti u tekstu. Isto tako, novinari su skloni uvođenju stranih riječi. Tu novinar treba biti vrlo pažljiv, te unatoč otporu konzervativnih jezičara, ako je to nužno, sam uvoditi novu riječ, pa makar i inozemnog korijena, ali uz obavezno objašnjenje o čemu je riječ.

Karakteristike kao medija neminovno utječu na stil pisanja. U tiskanim medijima njeguju se slijedeće osobine: „zamjetna pismenost kako opća tako i novinarska, dobro poznavanje materije o kojoj se piše, sveobuhvatnost teme i obrada sa svih aspekata te razumljivost, zanimljivost i atraktivnost teksta“ (Malović, 1995:44-46).

Dobar novinar se prepoznaje po tome jer „prevodi znanstveni, politički, pravni i administrativni žargon na običan govorni jezik. Također, dobar novinar uvijek piše kratko, pa i kad bi radije temu razvezao na više prostora nego što mu je dano. Tekstove krata urednici ili lektori izbacujući čitave odlomke. Novinar sam krati svoj sastavak ponajbolje tako da ga iznova piše u sažetijem obliku, pazeći da tekst ne osuši do bezbojnosti i nejasnoće“ (Pavlinić, 2001:46-47).

„Kada se novinar sprema „popratiti“ priču, njegov je cilj prikupiti informacije potrebne za pisanje točne i smislene priče. Dostupni izvori informacija daju novinaru primarne informacije iz prve ruke, dok sekundarne informacije može prikupiti istražujući arhiv. Istraživanje arhiva podrazumijeva odlaske u knjižnicu, pretraživanje na Internetu, pretraživanje medijskih arhiva te uporabu drugih objavljenih informacija“ (Burns, 2009:91).

Prva i osnovna karakteristika novina potječe iz „same naravi medija: tiskane riječi. Za razliku od oralne komunikacije, pisana komunikacija je specifična po tome što pisanje i čitanje zahtijeva jedno određeno vrijeme, ali svatko može birati vrijeme kada će pisati i čitati. Pisanje i čitanje ujedno su i najosobniji oblici komunikacije, a to znači da oboje zahtijevaju određenu koncentraciju te ih obavljamo posve sami. Čitatelji novina su u prednosti pred televizijskim gledateljima i radijskim slušateljima. Tamo je poruka emitirana i nema je više. Novinar pisane riječi ima tu privilegiju, ali i prokletstvo da se svaka greška vidi, svaki krivi zarez, svaka manjkavost i svaki nedostatak. Između čitatelja i novinara putem tiskanih novina uspostavlja se ravnopravan odnos. Novinari iz tiskanih medija

nekada su se grozili elektronike, međutim upravo je primjena informatičkih dostignuća značila prekretnicu u razvoju novina. Ubrzana je proizvodnja, kvalitetniji tisak, a online izdanja omogućuju i višestruku prodaju informacije“ (Malović, 1995:39-43).

a) Rečenice

Prema Pavliniću (2001:47-49), u hrvatskom novinarstvu općenito su omiljene dugačke, zakučaste rečenice. Ustanovljeno je da kod prosječnog čovjeka pozornost opada već tijekom čitanja ili slušanja jedne jedine rečenice. Što je rečenica duža, koncentracija je slabija. Slijedeći anglosaksonske novinarske norme, profesionalni priručnici ostalih jezika uglavnom se slažu u preporuci da rečenica ne smije premašiti od 25 do 29 riječi. Za odlomak novinske vijesti ističe se preporuka do tri rečenice, nikako više od četiri.

Za primjer navodim Židakovu sljedeću rečenicu:

Ništa mi ne more ovi dan pokvarit – napisala je na naslovnoj stranici šampion duhovitosti Slobodna Dalmacija i u jednoj jedinoj rečenici opisala raspoloženje hrvatskog juga nakon hapšenja Zdravka i Zorana Mamića, a da uopće nisu spomenuli ime (Židak, JL, 16.7.2015).

b) Žurnalizmi

Novinari u svom stilu pisanja posebno koriste žurnalizme. „Riječi za žurnalizme novinarski stil crpi iz politike, sociologije, ekonomije, prava, vojnih disciplina itd. Mnogi od njih su nastali izvan novinarsko-publicističkog stila, ali su se u njemu ustalili, pa i njih možemo smatrati njegovim činjenicama“ (Silić, 2006:75-96).

Pitao sam Ćiru što će reći krunski svjedok Luka Modrić? (Žurnalizam: krunski svjedok) (Židak, JL, 16.7.2015.)

Ako iza svega stoji FBI, koji želi iskorijeniti korupciju u svjetskom nogometu, a FBI je vrlo dobro obaviješten, ne piše mu se dobro (Žurnalizam: iskorijeniti korupciju) (Židak, JL, 16.7.2015).

Za Židakov stil pisanja posebno su važni žurnalizmi. Korištenjem žurnalizama nastoji posebno istaknuti određenu rečenicu.

c) Kontrast

Još jedan važan novinarski stil pisanja je kontrast. Kontrast se još naziva i suprotnost. „On govori o uspoređivanju po različitosti i često se postiže uporabom antonima“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155). Također, kontrast je „figura suprotstavljanja riječi istovrsnog sadržaja po svojoj sadržajnoj različitosti“ (Silić, 2006:75-96).

Svi ostali ministri su došli do fotelja kada su se učlanili u političku partiju, a Janica je taj privilegij stekla osvojivši četiri zlatne medalje (Kontrast: Janica je taj privilegij stekla osvojivši četiri zlatne medalje) (Židak, JL, 3.5.2016).

Koristeći kontraste u svom tekstu, Židak nastoji uspoređivati pojedine pojmove, pritom se služeći uporabom antonima.

2.4.2. Citati

Izjavom i citatom „novinar vjerno prenosi ono što pojedinci kažu o temi koju objavljuje“ (Malović, 2005:235-236). Njime se označava dio teksta ili izreke koji su doslovno preneseni iz nekog drugog govora.

Vasilj piše da „dobra izjava, kao i citat, u značajnoj mjeri doprinosi kvaliteti i vjerodostojnosti teksta. Tekstovi o sportu su puni izjava i citata. Izjave su jedan od temeljnih izvora informacija ili izražavanja sugovornikova stava“ (Vasilj, 2014:136).

Prema Frančić i dr. citat ili navod je izvadak iz teksta koji se točno prenosi, navodi od riječi do riječi u nekom drugom tekstu. U publicističkom funkcionalnom stilu često se doslovno prenose tuđe riječi ili se citiraju drugi izvori (Frančić i dr. 2005:318-322).

Za primjer navodim sljedeći Židakov citat:

Ćiro je bio opijum za mase, uz Mamićev „support“ (T. Židak, JL, 16.7.2015.)

Drugi Židakov citat je sljedeći:

No, pokojni Dino Pokrovac je rekao: „Pustite dečka, neka se razvija! (Židak, JL, 16.7.2015.)

Židak vrlo često unutar samoga svog teksta koristi i citate. Citatom on nastoji preciznije čitateljima dočarati određenu izjavu neke važne osobe.

2.4.3. Fraze i klišeji

„Posebnu boljeticu novinarskoga stila čine tzv. kliširani izrazi ili stereotipi“ (Pavlinić, 2001, 49-50). To su „leksičke i sintaktičke fraze koje su možda jednom kao nove zračile svježinom, ali su se uporabom kroz dulje vrijeme otrcale te izgubile svoju izražajnu moć“ (Vasilj, 2014, 135). Prema Pavliniću, dobar novinar uvijek traži nove načine da iskaže iste stare misli (Pavlinić, 2001:49-50).

„Snaga nekih izraza gubi se njihovim prečestim ponavljanjem“ (Burns, 2009:150).

Židakov primjer klišeja je sljedeći:

...i dok se pod Bijelim Brijegom slavilo, s 'one strane mosta' pogašena su svjetla, nekoć slavni nogometni klub otplovio je u drugu ligu... (Židak, JL, 9.5.2016.)

Navodim još jedan primjer Židakovog klišeja:

...prije 50 godina, kada je u svojoj povijesti Dinamo bio najveći, Rijeka je i tada bila Dinamova crna mačka... (Židak, JL, 4.3.2017.)

„Novinari su često najzaslužniji za lansiranje novih duhovitih izričaja i sintagmi, no oni također nekritičkim ponavljanjem pomažu njihovoj banalizaciji do besmisla. Za duhovite slikovite izričaje vrijedi pravilo: ako ste to čuli prije, to je klišej“ (Pavlinić, 2001:49-50). Novinske članke je nemoguće napisati bez upotrebe klišeja. Klišeje je dobro upotrebljavati kada novinar ne zna koju će noviju riječ upotrijebiti. Iz istog razloga i Židak često koristi klišeje.

2.4.4. Govor ulice ili sleng

Govor ulice ili sleng može dati na „živosti teksta, ali značenje mora biti jasno. Novinar ne smije pretpostavljati da svi čitatelji poznaju govor ulice“ (Burns, 2009:149).

Židak govori o Zdravku Mamiću:

...u svojoj blizini nije htio jake persone, tražio je ljude koji se dive njegovoj bistrini, koja je doista izuzetna, a i u inozemstvu je stekao glas... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Navodim još jedan primjer Židakovog slenga:

...međutim, ljudi koji posuđuju novac su čekali „rikverc“, ali kada ga nije bilo, htjeli su pritegnuti Mamića... (Židak, JL, 16.7.2015.)

„Rikverc dolazi od njemačke riječi „ruckwärts“ i znači unazad, unatrag, prema nazad, prema natrag, povlačenje“ (Sabljak, 2001, 189).

Židak je također poznat po svojoj upotrebi slenga. Korištenjem slenga tekst dobiva na živosti, a i značenje je jasno.

2.5. Stilske figure

Prema Bagiću načelno se mogu razlikovati dva tipa određenja figure. Prema prvome figura je oblik kojim izražavamo misao. „Prema drugom određenju pod figurom se podrazumijeva razumno odstupanje u značenju ili govoru od uobičajenog i jednostavnog načina govora, tj. odstupanje slično onome koje se događa i prilikom sjedenja, naslanjanja ili gledanja unazad“ (Bagić, 2012:7-11).

Stilske figure mogu se podijeliti na:

1. Figure dikcije
2. Figure konstrukcije
3. Figure riječi (tropi)
4. Figure misli

5. Figure diskursa

2.5.1. Figure dikcije

Njihovo djelovanje se zasniva na „glasovnim učincima i ponavljanjima“ (Bagić, 2012:7-11).

Podjela figure dikcije je sljedeća:

a) Anafora

Anafora je „ponavljanje iste riječi ili skupine riječi na počecima uzastopnih stihova u pjesmi ili na počecima uzastopnih rečenica ili rečeničnih dijelova u prozi, govorništvo, konverzaciji, reklami“ (Bagić, 2012, 33-36).

Nesuđeni bek Dinama, nesuđeni trener Dinama, autor „malog Ajaxa“, kroz koji su prošli Kranjčar, Zajec, Mlinarić i mnogi veliki Dinamovi igrači (Židak, JL, 3.5.2016).

Židakovi tekstovi prepuni su stilskih figura. On koristi i anafore, iako ne toliko često koliko ostale figure.

b) Asonanca

Asonanca je „ponavljanje samoglasnika u riječi, stihu ili rečenici s ciljem naglašavanja emocionalnog stanja govornika, zvukovnog harmoniziranja iskaza, stvaranja određenog dojma i diskurzivnog tonaliteta. Ponavljanje se opaža kada se ponavljaju jedan, dva, eventualno tri samoglasnika“ (Bagić, 2012:72-74).

Imali su birtiju u centru tog prašnjavog prigorskog mjesta, za koje su pisali „Vrag spava u Kašini“, ne misleći pritom na Mamiće, već na epicentar potresa (Asonanca: prašnjavog prigorskog) (Židak, JL, 16.7.2015).

Umjesto u klasnog nogometaša Stojko Mamić se pretvorio u nogometnog nomada, koji je skitao od Buffalo Springsa do Kruševca (Asonanca: nogometnog nomada) (Židak, JL, 16.7.2015).

Asonancu Židak koristi kako bi naglasio neku riječ kojom će izraziti emocionalno stanje govornika.

c) Rima

Rima je „glasovno podudaranje završnih riječi susjednih ili prostorno bliskih stihova ili polustihova. Rimovati se mogu riječi na počecima ili usred stihova“ (Bagić, 2012, 275-280).

Kada bih pitao urednike kamo da putujem, na kojim događajima je fokus, rekli bi: „Što dalje na zapad, da si što dalje od nas...“ Kao da sam u pozadini čuo Mamićev glas (Židak, JL, 16.7.2015).

„U rimi se ponajprije radi o ponavljanju; ona vraća čitatelja na pročitano, oživljava zvuk i značenje završne riječi prethodnog stiha te uvjetuje njezino preosmišljenje“ (Užarević, prema: Bagić, 2012, 1991:275-280). Židak povremeno zna ubaciti pokoju rimu, no to je vrlo rijetko.

2.5.2. Figure konstrukcije

Odnose se na „poredak riječi u stihu, rečenici ili odlomku“ (Bagić, 2012:7-11).

Njihova podjela je sljedeća:

a) Akronim

Akronim „označava kraticu koja je sastavljena od početnih slova (slogova) riječi višesložna izraza ili naziva. Ponaša se i izgovara kao samostalna riječ“ (Bagić, 2012:9-12).

Uništio je MSN (Messi, Suarez, Neymar), uništio je MLR (Muller, Lewandowski, Ribery), na putu do vječne slave samo je jedna zapreka – BBC (Benzema, Bale, Cristiano) (Židak, JL, 6.5.2016).

U ovoj rečenici Židak je upotrijebio kratice prezimena nogometaša – MSN, MLR, BBC. MSN zapravo predstavlja mrežu putem koje se spajaju ljudi iz svih dijelova svijeta, a BBC predstavlja britansku korporaciju.

b) Asindeton

Asindeton je „nizanje dviju ili više riječi, skupina riječi ili rečenica bez veznika, ustvari prikazuje stil bez veznika“ (Plutarh, prema: Bagić, 2012, 68-72).

Igrači su svakog dana sve skuplji, BBB su pitomi i pozitivni, novinari mu jedu iz ruke i uglavnom se natječu u divljenju njegovoj viziji, pred agencijom u Fijanovoj ulici velika je perspektiva. Likvidacija „prvoboraca“ uspješno teče, Zvonimir Boban se javno izjasnio da ga Dinamo u ovom času ne zanima, Šuker ga tek tu i tamo pecne, ali ni on mu se ne miješa u posao... (Židak, JL, 20.9.2003.)

Židak u svojim tekstovima obično povezuje rečenice bez upotrebe veznika. Na taj način cijelom tekstu daje poseban doživljaj.

2.5.3. Figure riječi (tropi)

Temelje se na „značenju riječi i odnosu među riječima“ (Bagić, 2012, 7-11).

Podjela tropa je sljedeća:

a) Anominacija

Anominacija je „remotivacija vlastite imenice. Njezina je intonacija obično humoristična, ironijska ili satirična. Njome se označava određeni tip ponašanja, način mišljenja, ideološka ili politička doktrina, slijeđenje nečijeg svjetonazora, mišljenja, stila i sl.“ (Bagić, 2012, 43-45)

Grčka joj je teret zbog dugova, Mađarska zbog fašističkog jobbika, Bosna zbog vehabija, Rumunjska zbog otimača djece, grozi se Italije, majke svih korupcija i mafije, ali će je tolerirati zbog Vatikana, dok su Hrvatska i Srbija problematične zbog nogometa (Židak, JL, 13.6.2015).

Židakovi tekstovi često imaju ironične i humoristične intonacije. Na taj način nastoji privući pozornost čitatelja.

b) Epitet

Epitet je ukrasni pridjev (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155).

Bagić ističe da je epitet pridjev koji se dodaje imenici s ciljem da se naglasi pojedino svojstvo ili vrijednost označenog bića, stvari ili pojave, da se izraz učini snažnijim, uvjerljivijim, slikovitijim. Njime se upozorava na govornikovu osjećajnost, percepciju ili specifičnu perspektivu motrenja (Bagić, 2012:110-113).

Na svoj brk je skupio 100.000 maraka po „Okrugljaku“ i ostalim zagrebačkim punktovima, gdje su bili imućni i zagriženi dinamovci... (Epitet: imućni i zagriženi dinamovci) (Židak, JL, 16.7.2015.)

Epitet je „riječ ili rečenica dodana imenici ili njezinu ekvivalentu, da bi se u pojavi, koja se prikazuje, istakla neka njezina osobina, karakteristična za individuum ili za vrstu“ (Simeon, 1969:110-113, prema: Bagić, 2012).

Kako bi svom tekstu dao izuzetnu snagu, Židak koristi ukrasne epitete koje najčešće postavlja uz imenice.

c) Metafora

Metafora je „jezični izraz (označilac) koji označuje pojam (označenik) različit od pojma kojemu je prvotno taj jezični izraz pripadao. U njoj je posve neočekivan i nov izbor riječi te se jedna pojava razumijeva s pomoću koje druge po nečemu slične pojave. Najčešće se vezuje uz imenice, glagole i pridjeve“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155). Ona je „figura prijenosa značenja po sličnosti“ (Silić, 2006:75-96).

„Zamjenjivanje jedne riječi drugom prema značenjskoj srodnosti ili analogiji; prijenos imena s jedne stvari na drugu i značenja s jedne riječi na drugu. Povezujući različita područja, metafora reorganizira naše viđenje svijeta, pokreće imaginaciju, obogaćuje percepciju, a iskazu priskrbljuje neposrednost i slikovitost“ (Bagić, 2012:187-

194). „Njome se po načelu sličnosti prenose pojmovi i nazivi iz jednoga područja života i svijeta u druga područja, povezuju se dvije različite ideje, povezuje se ono što svakodnevni govor rijetko povezuje i uspostavljaju se takve veze i odnosi među pojavama i stvarima kakve jezik svakodnevice ili znanstveni jezik rijetko uočava“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155).

Već 30 godina je Rijeka trn u Dinamovoj peti, još od slučaja Tomić, koji je koštao modre prvenstva (Židak, JL, 1.5.2004).

Poljud je tada skandirao „Maminju“, jer je doista bio nogometna posebnost... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Metafore su glavne stilske figure Židakovih tekstova. Gotovo u svakoj njegovoj rečenici možemo naići na metaforu.

d) Metonimija

Metonimija je „figura prijenosa značenja po nekakvoj logičkoj, prostornoj, vremenskoj ili uzročnoj zavisnosti među pojmovima“ (Silić, 2006:75-96). „Kod nje se zamjenjuju pojmovi koji su logično povezani, pa se ona određuje kao prenošenje značenja po bliskosti. Ona označava takav prijenos do kojeg ne dolazi zbog sličnosti vanjskih ili unutrašnjih značajki prvotne i nove stvari, nego na osnovi susjedstva“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155).

Metonimija zamjenjuje jednu riječ drugom. Spada među osnovne trope. Umjesto sličnosti, koja karakterizira metaforički prijenos, kod metonimije riječ se koristi „*za označavanje predmeta ili svojstava koji se nalaze u egzistencijalnoj vezi s njenim uobičajenim referentom*“ (Ducrot i Todorov 1987:199-204, prema: Bagić, 2012).

Ni u Dinamu nisu presretni kad pokuca na vrata u Maksimirskoj 128 (Židak, JL, 3.5.2016).

...Ćiro je u našim mozgovima još uvijek bio mag... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Metonimija se razlikuje od metafore po tome jer se značenje ne prenosi po sličnosti, nego prema nekakvoj logičkoj vezi. Židak metonimije rjeđe koristi od metafora.

e) Poredba

Poredbom se uspoređuju dvije osobe ili dva predmeta na temelju istog svojstva (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155). Figura koja objašnjava svojstva, stanja, djelovanja i sl. dovođenjem u vezu s drugom, čitatelju, slušatelju i gledatelju poznatijom pojavom, stanjem, djelovanjem i sl. naziva se poredba (Silić, 2006:75-96). „Njome se povezuju bića, predmeti, stvari i pojave na temelju skrivenog ili pripisanog zajedničkog svojstva. To je uvriježeno sredstvo afektivnog naglašavanja i stilskog pojačavanja izraza. Najčešće i najizrazitije obilježje poredbe jest slikovitost“ (Bagić, 2012:256-259).

Turska danas nije na razini '96, kada su igrali Hakan Sukur i mnoge Turske zvijezde (Židak, JL, 4.4.2016).

Olimpijska pobjednica Janica Kostelić ima bolje kvalifikacije za resor od svih ministara u vladi Tima Oreškovića, nitko bolje ne razumije materiju od nje (Židak, JL, 3.5.2016).

Koristeći poredbu, Židak uspoređuje određene pojmove. Tim putem iskazuje slikovitost. Također, čitateljima je takve tekstove zanimljivije čitati.

f) Simbol

Simbolom se „određuje pripadnost nekome ili nečemu svojim izvanjskim oblikom“ (Silić, 2006:75-96). „Izrazito je kompleksan pojam. Najopćenitije, izražava konkretnu stvar, koja prema manje ili više ustaljenoj vezi, upućuje na kakvu ideju ili apstrakciju“ (Bagić, 2012:285-289).

Prema Nöthu, simbol je: „konkretan izraz kakvog dubljeg smisla, izraz nečega neshvatljivog, iracionalan te pripada području nesvjesnog“ (Nöth, 2000, prema: Bagić, 2012, 285-289).

...makar je u grbu imao zvijezdu, kao i svi drugi, za Hajduk se navijalo da bi se znalo – odakle si, a za Dinamo- tko si! (Židak, JL, 8.1.2010.)

Židak rijetko upotrebljava simbole, ali kada ih upotrijebi onda on ima izuzetnu snagu, poput gore navedenog primjera.

2.5.4. Figure misli

Odnose se na „širi smisao rečenog i oblik samih ideja“ (Bagić, 2012:7-11).

a) Aluzija

Aluzija prikazuje „govor koji temu obrađuje posredno, upućujući na podudarnu situaciju, događaj, osobu ili tekst. Razumijevanje te figure i uživanje u njezinim učincima pretpostavlja postojanje istog konteksta i istih kulturnih referenci među sudionicima komunikacije. Retorički se najčešće ostvaruje izdvajanjem kakve pojedinosti koja metonimijski sažima ciljani događaj ili priču. Budući da se temelji na prenesenom značenju, usporediva je s metaforom i alegorijom, s time što je u pravilu izravnija od njih“ (Bagić, 2012: 24-26).

Zima aluziju shvaća „kao poseban slučaj primjera, retoričkog postupka koji je podesan za argumentaciju u političkom govorništvu“ (Zima, 1880, prema: Bagić, 2012, 24-26).

Kada je u prozor doletio prvi kamen, Ćiro je počeo činiti sve da se oslobodi toga jarma... (Aluzija: doletio prvi kamen) (Židak, JL, 16.7.2015).

Ali kad Mamić odapne nekoliko vulgarnih „trpnih glagola“ kako bi zaštitio Dinamo, dobit će po glavi (Aluzija: dobit će po glavi) (Židak, JL, 8.1.2010).

„Filipović smatra da ta figura „predstavlja (...) misao veoma živo i zorno, kad se pukim samo natuknućem sravnjuje s poznatom kojom stvarju“ (Filipović, 1876, prema: Bagić, 2012, 24-26).

Židak aluziju upotrebljava povremeno. Koristi ju kada želi uputiti na neku situaciju, osobu ili događaj.

b) Antiteza

Antiteza je „figura suprotstavljanja dviju ili više riječi suprotnog ili jako različitog značenja“ (Silić, 2006:75-96).

„U antitezi se iskazuje suprotnost u iskazu povezivanjem dviju riječi, sintagmi ili rečenica suprotnog značenja. Prikladno je sredstvo naglašavanja sukoba ideja ili emocija, dramatiziranja situacije, polemičkog uvjeravanja te ponekad i izazivanja smijeha“ (Bagić, 2012:51-54).

...Čiro je bio svetac drugog Dinamovog, zapravo hrvatskog proljeća, autor pobjede talenta nad mediokritetima i strašljivcima... (Antiteza: autor pobjede talenta nad mediokritetima i strašljivcima) (Židak, JL, 16.7.2015.)

Židak i antitezu koristi povremeno, kao i aluziju. Koristi ju jedino kada želi naglasiti neki sukob, emocije, situacije, a nerijetko i kako bi izazvao smijeh.

c) Eufemizam

Prema Siliću (2006:75-96), eufemizam je figura ublažavanja oštrog izraza blažim.

Eufemizmom se prikazuje „ublaženi izraz koji zamjenjuje vulgarizam ili riječ koja označava nekakvu opasnu, šokantnu ili neugodnu pojavu. Proces eufemizacije u pravilu se tiče čovjeka i njegovog društvenog života. Eufemizam svodi na minimum emotivnu funkciju jezika, jer se umjesto afektivnih rabe opisni označitelji“ (Bagić, 2012:119-122).

L. Zima „eufemizam postaje, kad se što strašno, zlo, ružno, itd. ne kaže pravim svojim izrazom, nego blažim, po značenju pravomu obližnjim, katkad i suprotnim; a to biva poradi opreznosti, bojazni, nježnoga osjećanja, štedjenja bližnjega“ (Zima, 1880:119-122, prema: Bagić, 2012).

Povremeno je bio previše kritičan prema poremećajima u društvu i nogometu i zato ga nisu željeli za svojim stolom (Židak, JL, 3.5.2016).

Židak koristi eufemizam kako bi ublažio neki izraz, tj. kako bi zamijenio upotrebu vulgarizma.

d) Gradacija

Gradacija je „postupno pojačavanje ili ublažavanje nekakve predodžbe, emocije, misli ili ideje nizanjem značenjski bliskih izraza. Gradacijski niz čine najmanje tri riječi, sintagme ili rečenice koje imaju zajedničku značenjsku jezgru i koje se međusobno dopunjuju, proširuju i bogate. Ona može obilježavati pojedine segmente iskaza, ali može se prometnuti i u uporišno načelo njegove kompozicije. Uvijek pretpostavlja uspoređivanje i isticanje“ (Bagić, 2012, 126-130).

Ali njegov utjecaj je bio sve veći, a kako se približavao direktorskoj fotelji, riječi su mu bile sve grublje (Gradacija: riječi su mu bile sve grublje) (Židak, JL, 16.7.2015.)

Po toj računici Dinamo bi danas imao 107 godina, po važećem statutu mu je 99, a premda oni koji tvrde da je Dinamo „komunistički klub“ ima samo 65 (Židak, JL, 8.1.2010).

Židak gradaciju ne upotrebljava često. Koristi ju jedino kako bi ublažio neku predodžbu, misao ili ideju te se njome postupno pojačava ili slabi početna predodžba.

e) Hiperbola

Hiperbola je „figura prenaglašavanja osobina predmeta ili intenziteta radnje, pojačavanja izraza do krajnjih granica“ (Silić, 2006:75-96).

Njome se „naglašavaju ideje, emocije ili obavijesti pretjerivanjem, koja ističe afektivni odnos govornika spram predmeta govora. Pretjerivanjem se mogu uvećavati ili umanjivati stvarne odlike bića, stvari, pojava ili emocija. Hiperbola je izvedena figura. Ona ne posjeduje zaseban formalni lik nego se ostvaruje preko drugih figura. Često ju zatječemo u metaforama, poredbama, antonomazijama, metonimijama, sinegдохama, gradacijama (Bagić, 2012:140-146).

...ubrzo je Mamić postao čovjek bez kojega Ćiro nije mogao zamisliti dan... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Ujutro smo ostali praznih džepova, ni za doručak nije ostalo (Židak, JL, 16.7.2015).

Židak u svojim tekstovima voli naglašavati pojedine ideje ili emocije. Iz tog razloga često koristi hiperbole.

f) Ironija

Ironija je „jezični izraz i figura u kojoj je pravo značenje riječi prikriveno ili suprotno doslovnom značenju izraza upotrijebljenih riječi“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155).

„Ona govori o smisaonom preosmišljanju iskaza. Ironičar govori posredno ili suprotno od onoga što kani kazati – kori hvaleći, hvali kudeći, prezire diveći se, hini

neznanje, svjesno prešućuje ili kaže manje nego što se očekuje. Ironija je polifonijska figura diskursa čije funkcioniranje karakterizira razmak između znaka i smisla, rečenog i mišljenog, 'slova' i 'duha' stvari, iskaza i iskazivanja“ (Bagić, 2012:158-165).

Silić naglašava da je ironija figura podrugljivog načina izražavanja koji se temelji na opreci između pozitivnog oblika izražavanja i negativnog stava koji se tim oblikom izražavanja prikriva (Silić, 2006:75-96). „Izražava bitan sastojak satire i parodije, pastiša, sarkazma, cinizma i humora. Za razliku od većine figura, koje se zasnivaju na sličnosti, ona se zasniva na različitosti. Uvijek pretpostavlja trajanje“ (Bagić, 2012:158-165).

Ne znam je li Zoran Mamić u subotu, u Cinestaru u Branimirovoj ulici, tražio inspiraciju ili rješenja u filmu „Nemoguća misija“ (Židak, JL, 6.8.2015).

Ćiro je bio opijum za mase... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Umjesto da Židak u svom tekstu kaže pravo značenje pojedine riječi, on se služi prikrivenim značenjem, tj. ironijom. Ironiju često koristi u svojim tekstovima najčešće kako bi nekoga pohvalio, a zapravo ga čitavo vrijeme kudi.

g) Litota

Litota je „figura isticanja pojma nijekanjem njemu suprotnog, pojačana potvrđivanja nijekanjem suprotne tvrdnje“ (Silić, 2006:75-96).

Litotom se „svjesno slabi ili umanjuje izraz s ciljem da se naglasi i pojača nekakva ideja, misao, predodžba, emocija i sl. Govoreći manje, sugerira se više. Upotrebljava se izraz koji je slabiji ili suprotan mišljenome; tvrdnja se izriče odbacivanjem njoj suprotne tvrdnje. Litota je obratna hiperbola – pretjerivanje prema dolje. Ona je kompleksna figura čiji učinci ovise o kontekstu iskaza. Načelno otkriva kulturu govornika, naglašava njegovu skromnost, odmjeranost, dobar ukus, profinjenu afektivnost te sklonost posrednom kazivanju. U novinarstvu i publicistici njome se najčešće sugerira suzdržljivost i objektivnost, tj. distanca spram ljudi i događaja o kojima se govori“ (Bagić, 2012:183-185).

Međutim, nije ni u tome kvaka (Židak, JL, 16.7.2015).

Olimpijska pobjednica Janica ima bolje kvalifikacije za svoj resor od svih ministara u Vladi Tima Oreškovića, nitko bolje ne razumije materiju od nje (Litota: nitko bolje ne razumije materiju od nje) (Židak, JL, 3.5.2016).

Litota je suprotna hiperboli. Najčešće se upotrebljava kako bi se iskazalo negativno i suprotno značenje. Židakovi tekstovi prepuni su litota.

h) Perifraza

Perifraza je „višečlani izraz koji stoji umjesto jedne riječi ili naziva. Neizravno imenovanje ili opis karakterističnih obilježja bića, pojave, predmeta, emocije i sl.; okolišni izraz. Njezini su učinci: naglašavanje detalja, eufemiziranje izraza, osnaživanje ideje,

poetizacija, izbjegavanje ponavljanja, naznačivanje ironije, živopisnost govora“ (Bagić, 2012:241-244).

Bilo je tako sve do pojave jednog sesvetskog razbojnika, Zdravka Mamića... (Perifraza: sesvetskog razbojnika) (Židak, JL, 8.1.2010.)

Kako bi istaknuo jednu riječ ili izraz, Židak upotrebljava perifrazu. Perifrazom se može pojačati stil, te ona može postati i eufemizmom.

i) Retoričko pitanje

Retoričko pitanje je „pitanje na koje se ne očekuje odgovor“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:150-155).

„Pitanjem prikrivena tvrdnja kojom se naglašavaju govornikovi stavovi i dojmovi, izriču šokantne i dirljive stvari, ističu jake emocije poput ljubavi, oduševljenja, čuđenja, mržnje, ogorčenosti, sažaljenja. Ono zamjenjuje objektivni način govora subjektivnim, učinak nadređuje sadržaju, konotaciju denotaciji“ (Bagić, 2012:271-275).

Ovako se moramo pitati; je li dosad uopće u nečemu pogriješio? (Židak, JL, 17.5.2016.)

Kako nakon ovakvog uvoda razgovarati o utakmici i polemizirati s izbornikom, kada su čak i sudionici na terenu jedva čekali kraj ove žalosne predstave? (Židak, JL, 13.6.2015.)

Židak u svakom tekstu postavlja neko retoričko pitanje. Retorička pitanja obično postavlja na kraju teksta.

2.5.5. Figure diskursa

U nju su svrstani „oni postupci koji utječu na oblik, kompoziciju i smisao čitavog iskaza“ (Bagić, 2012:7-11).

a) Adinaton

Adinatona označava „argumentacijski topos za kojim se poseže kada se kani naglasiti i izrazito afektivno podcrtati nemogućnost da se nešto dogodi. Može se promatrati kao opisno iskazivanje pojma 'nikad', tj. kao iskaz koji nas uvjerava da se neka stvar ne može dogoditi jer ovisi o drugoj koja se nikako ne može dogoditi. Može se tretirati i kao hiperbola u ekstremu koja povezuje neshvatljive i proturječne činjenice te proizvodi nemoguće i posve nadrealne slike. Među adinatonskim izrazima jedni pretpostavljaju ponavljanje, drugi parafraziranje, treći polemičku naraciju“ (Bagić, 2012:3-7).

...doći ćeš u Maksimir kad se zmije budu šišale (Židak, JL, 16.7.2015).

Židak često upotrebljava adinaton putem kojeg nastoji naglasiti nemogućnost da će se nešto dogoditi. U njemu se iskazuje hiperbola koja dovodi do granica nemogućeg.

b) Korekcija

Korekcija je „popravljanje upravo rečenog s ciljem da misao bude što preciznije iskazana. Povremeno se pojavljuje u formi pitanja“ (Bagić, 2012:176-177).

...ima sjajne igrače, ali je jako skup... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Ništa mi ne more ovi dan pokvarit – napisala je na naslovnoj stranici šampion duhovitosti Slobodna Dalmacija i u jednoj jedinjoj rečenici opisala raspoloženje hrvatskog juga nakon hapšenja Zdravka i Zorana Mamića, a da uopće nisu spomenuli ime“ (**Korekcija:** *nakon hapšenja Zdravka i Zorana Mamića, a da uopće nisu spomenuli ime*) (Židak, JL, 16.7.2015).

Židak u svojim tekstovima često koristi korekciju. Njome nastoji preciznije iskazati pojedinu misao.

2.6. Frazemi

Frazem je veza riječi s ovim obvezatnim značajkama: ne stvara se u govornom procesu, nego se reproducira u gotovom obliku, ima stalan sastav i raspored sastavnica, značenje mu se obično ne izvodi iz značenja sastavnica jer one, ili bar neke od njih, doživljavaju semantičku pretvorbu, uklapa se u rečenicu kao njezin sastavni dio, sastoji se od najmanje dviju (punoznačnih) riječi. Mogu se podijeliti na glagolske, pridjevske i priložne frazeme. U njima se odražavaju vremenska i prostorna raslojenost jezika. U nekim frazemima nalaze se i arhaizmi. Česta upotreba frazema u medijima nije slučajna: osim obavijesti, oni nose i veliku izražajnost i specifičnost izraza, što privlači pažnju gledatelja ili čitatelja. Posebno se često pojavljuju u naslovima. Javljaju se u kolumnama, komentarima, sportskim i političkim vijestima itd. Uporaba frazema donekle se razlikuje u novinama, na televiziji i na radiju. Na televiziji i radiju ima manje frazema, dok se u novinama nalazi velik broj frazema koji imaju jasno određenu funkciju privlačenja pozornosti te povećavanja slikovitosti i izražajnosti stila“ (Hudeček i Mihaljević, 2009:134-148).

...mnoge će glavešine u Hrvatskoj zaboljeti glava (Židak, JL, 16.7.2015).

...nogometni klub je bunar bez dna (Židak, JL, 16.7.2015).

Budući da je upotreba frazema karakteristična za novine, Židak ih u svojim tekstovima koristi jako puno. Velikom količinom frazema se privlači pozornost čitatelja.

3. ARGUMENTACIJA

Putem svega ovoga što sam do sada govorila, a naročito putem primjera može se reći da sam potvrdila hipotezu da je Židak dobar novinar te da su njegovi tekstovi izuzetno zanimljivi. On u svojim tekstovima najviše koristi žanrove izvješća, komentara i kolumni. Izvještaj piše kada treba opširnije izvijestiti o nekom događaju ili osobi. Međutim, najpoznatiji je po pisanju komentara i kolumni. Židak u tekstovima voli iznositi svoja osobna stajališta. Često osobna stajališta zna iznijeti i na mjestima koja nisu primjerena za to. Zbog toga je on najbolji za pisanje komentara i kolumni. Čitatelji Židaka izuzetno vole i cijene zbog načina na koji piše o nekom događaju. Njegove kolumne su zanimljive jer koristi puno raznih stilskih figura. Među stilskim figurama prednjače metafore, epiteti, hiperbole, ironije i frazemi. Obično na kraju svakog teksta postavi i neko retoričko pitanje.

Židak u svojim tekstovima u pravilu nije objektivan već uglavnom iznosi subjektivna stajališta. Svoje subjektivne stavove najbolje izražava kroz reportaže.

Također je poznat po korištenju vulgarizama.

...umjesto cica i guzica zalagao se za analitičnost i sportsko obrazovanje publike (Židak, JL, 3.5.2016).

Židak vulgarizme koristi u slučajevima kada ne zna kako bi se bolje izrazio. U pravilu ne koristi ih puno, već samo u situacijama kada smatra da bi vulgarizmom bolje i preciznije dočarao određenu situaciju.

Nadalje, u svojim tekstovima često koristi dijalekte, i to ponajprije kajkavski dijalekt:

...Mamić me doista odstranio od Dinama, devet mjeseci sam bio u frižideru (Židak, JL, 16.7.2015).

Riječ „frižider“ prikazuje automobil marke Fiat 125, a također označava i zatvor (Sabljak, 2001, 64).

Navodim još jedan Židakov primjer:

...birtija je bila odmah do nogometnog igrališta, gdje smo nakon utakmica igrali fliper, zaljublivali se u ljepušaste konobarice i s divljenjem gledali Smoleka i Antolića, tada slavne igrače Zagreba, koji su u Kašinu bježali od strogosti Vlatka Markovića, a možda i zbog izvjesne kelnerice Marije... (Židak, JL, 16.7.2015.)

Riječ „kelner“ dolazi od njemačke riječi „Kellner“ koja znači konobar (Sabljak, 2001, 98).

U Židakovim tekstovima nailazimo i na tuđice:

Ćiro je bio opijum za mase, uz Mamićev support (Židak, JL, 16.7.2015).

Tuđice su riječi stranog porijekla. Takve riječi su se već godinama usvojile u hrvatskom jeziku da ih onda više ne smatramo „tuđim“ riječima već „svojim“.

U Židakovim tekstovima često nailazimo na upotrebu trijada. Jedan takav primjer je sljedeći:

Tri lica, koja su već jednom dodirnula nebo, ovih dana su u fokusu hrvatske sportske javnosti, Janica Kostelić, desna ruka Predraga Šustara, ministra znanosti, obrazovanja, pa čak i sporta, Zvonimir Boban, desna ruka predsjednika Fife Giannija Infantina, i Zorislav Srebrić, desna i lijeva ruka svih predsjednika Hrvatskog nogometnog saveza... (Židak, JL, 3.5.2016.)

Drugi Židakov primjer trijade je sljedeći:

...kada je djeci kupovao klavire, sirotinji stanove i plaćao skupe operacije u Beču da bi ljude spasio od raka, tada su fenomenolozi govorili da „Lucifer samo pere nečistu savjest“ (Židak, JL, 8.1.2010).

Nova hipoteza može se usmjeriti na samo značenje pojedinih stilskih figura, tj. shvaćaju li čitatelji njihova značenja. Publika vjerojatno ne razumije svako značenje pojedine stilske figure, ali ih privlači način na koji Židak određenu stilsku figuru ukomponira u tekst. Upravo zbog toga, Židak je jedan od najpoštovanijih i najuspješnijih sportskih novinara.

4. ZAKLJUČAK

U sportskom novinarstvu je jako važan način na koji se novinari obraćaju publici. Pri tom novinari trebaju voditi računa da je publika zahtjevnija te svako izvještavanje trebaju podrediti njoj jer pišu za publiku, a ne za sebe. U temi „Diskurs sportskog novinarstva Tomislava Židaka“ vidljivo je da Židak vodi računa o publici jer koristi razne stilske figure te na taj način daje zanimljivost svojim tekstovima. Njegov stil pisanja je specifičan jer često unosi svoj osobni stav ili svoje osobno iskustvo. Zbog toga ga publika izuzetno voli, a također je jako cijenjen i među svojim kolegama.

Za hipotezu je značajan Židakov stil izvještavanja. Žanrovi koje on najčešće koristi su: izvještaj, članak reportaža, portret, komentar, kolumna i intervju. S jedne strane izuzetno je vješt u pisanju komentara i kolumni, dok s druge strane nije vješt u pisanju vijesti. Putem njegovih članaka moguće je ispitati hipotezu jer su njegovi članci puni stilskih figura. Židak u svojim tekstovima često koristi asonancu, asindeton, epitet, metaforu, metonimiju, poredbu, aluziju, gradaciju, hiperbolu, ironiju, litotu, retoričko pitanje i korekciju, dok rjeđe koristi anaforu, rimu, akronim, anominaciju, simbol, antitezu, eufemizam perifrazu i adinaton.

Židak je poznat po pisanju dugih rečenica u koje postavlja razne stilske figure. Isto tako, „bez dlake na jeziku“ u svoj tekst zna ubaciti i pokoji vulgarizam. Poznat je i po čestoj upotrebi fraza i klišeja. Nadalje, da bi svojim tekstovima dao posebnu „draž“ rečenice voli „ukrašavati“ ukrasnim riječima. Također, njegovi tekstovi puni su slenga.

Zahvaljujući godinama iskustva rada u novinarstvu, Židak je razvio svoj poseban stil pisanja po kojem ga publika pamti, a kolege izuzetno cijene.

5. LITERATURA

1. Silić, Josip: Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika, Disput, Zagreb, 2006.
2. Frančić, Anđela, Hudeček Lana, Mihaljević Milica: Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2005.
3. Mihovilović, Maroje: Profesionalni novinar, Profil, Zagreb, 2007.
4. Malović, Stjepan: Novine, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1995.
5. Vasilj, Miroslav: Sportsko novinarstvo, Biblioteka komunikacij@ Synopsis, Zagreb/Sarajevo/Mostar, 2014.
6. Malović, Stjepan: Osnove novinarstva, Golden marketing-tehnička knjiga, Zagreb, 2005.
7. Ricchiardi, Sherry, Malović, Stjepan: Uvod u novinarstvo, Press, Zagreb, 1996.
8. Pavlinić, Vladimir: Stil i jezik novinara, Udruga za demokratsko društvo, Zagreb, 2001.
9. Burns, Lynette Sheridan: Razumjeti novinarstvo, Medijska istraživanja, Zagreb, 2009.
10. Solar, Milivoj: Književnost – vrlo kratak uvod u njezinu teoriju, povijest i kritiku, Politička kultura, Zagreb, 2014.
11. Hudeček, Lana, Mihaljević, Milica: Jezik medija – publicistički funkcionalni stil, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2009.
12. Bagić, Krešimir: Rječnik stilskih figura, Školska knjiga, Zagreb, 2012.
13. Sabljak, Tomislav: Rječnik hrvatskoga žargona, Biblioteka V.B.Z., d.o.o., Zagreb, 2001.

6. SAŽETAK

Za sportskog novinara je od velike važnosti da poznaje sport, razumije potrebe publike, poznaje retorička pravila, kao i specijalne vještine, tehnike pisanja i dobro poznavanje medija, opću naobrazbu, razvijanje osobnosti i vlastitoga stila rada, korištenje statistikom te pridržavanje zadanih rokova (Vasilj, 2014, 24). Dobro novinarstvo je aktualno, informativno, jezgrovito, pisano zanimljivim stilom te sadrži citate (Pavlinić, 2001, 14-15). Većini iskusnih novinara ideja „pronalaženja“ vijesti najzahtjevniji je dio posla. Važno je imati „nos za vijesti“ te „ugledati“ priču koju poslije napišu (Burns, 2009, 55). Prva i osnovna karakteristika novina potječe iz tiskane riječi. Za razliku od oralne komunikacije, pisana komunikacija je specifična po tome što pisanje i čitanje zahtijeva određeno vrijeme. Pisanje je ujedno i najosobniji oblik komunikacije – oboje traže određenu koncentraciju te i čitanje i pisanje obavljam o posve sami (Malović, 1995, 35-39).

Ključne riječi: Sportsko novinarstvo, vijest, komentar, članak, intervju, kolumna, odlike novinara

7. IN MEMORIAM

Nažalost, za vrijeme pisanja diplomskog rada, proslavljeni sportski novinar Jutarnjeg lista Tomislav Židak preminuo je u 65. godini života nakon duge i teške bolesti.

Tomislav Židak je rođen u Vugrovcu pokraj Zagreba 1953. godine. Karijeru je započeo u Sportskim novostima 1977., a od 1999. godine pisao je za Jutarnji list.

Židak je najviše pisao o Dinamu i hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji. Najpoznatiji je po pisanju kolumne Jutarnjeg lista „Iz Maksimirske šume“.

1982. dobitnik je nagrade Zvonimir Kristl, 1995. i 2014. Hrvatski zbor sportskih novinara proglasio ga je sportskim novinarom godine, a 2016. Hrvatski zbor sportskih novinara dodijelio mu je Priznanje za intervju.

Ostat će upamćen po svojoj velikoj ljubavi prema Dinamu koju je iskazivao svaki put kad god bi pisao tekst te po svojem osebujnom stilu pisanja na koji niti jedan čitatelj nije mogao ostati ravnodušan.

Popis priloga

Prilog 1: Ćiro i njegova dva remek djela; Bio je 31. prosinca 1980. kad mi je urednik rutinski naložio: 'Skokni do Maksimira, u Dinamo je došao neki Ćiro'

<http://www.jutarnji.hr/sport/ciro-i-njegova-dva-remek-djela-bio-je-31-prosinca-1980-kad-mi-je-urednik-rutinski-nalozio-skokni-do-maksimira-u-dinamo-je-dosao-neki-ciro/5620111/>

Prilog 2: Piše T. Židak; Jedine svijetle točke Reala u finalu bili su Modrić i Bale! Ostali su vegetirali...

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/pise-t.-zidak-jedine-svijetle-tocke-reala-u-finalu-bili-su-modric-i-bale-ostali-su-vegetirali../4113021/>

Prilog 3: Kronika jedne tužne propasti: Ne gospodo, Zagreb nije samo ispao, Zagreb će se ugasiti...

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/kronika-jedne-tuzne-propasti-ne-gospodo-zagreb-nije-samo-ispao-zagreb-ce-se-ugasiti.../3731070/>

Prilog 4: Sve je počelo s Lukom Modrićem; Pet tisuća Mostaraca dočekalo nove prvake!

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/sve-je-pocelo-s-lukom-modricem-pet-tisuca-mostaraca-docekalo-nove-prvake/3731885/>

Prilog 5: Ademi odbio priznati krivicu u zamjenu za manju kaznu?

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/ademi-odbio-priznati-krivicu-u-zamjenu-za-manju-kaznu/910845/>

Prilog 6: Teška bitka najvećeg rukometaša iz Zagreba; Strašna bolest napala našu sportsku legendu, ljudinu koja je igrala atomski rukomet

<http://www.jutarnji.hr/sport/sport-mix/teska-bitka-najveceg-rukometasa-iz-zagreba-strasna-bolest-napala-nasu-sportsku-legendu-ljudinu-koja-je-igrala-atomski-rukomet/5343771/>

Prilog 7: Legendarni Hrvat postao je vitez! Josip Skoblar na rubu suza: 'Moji ljudi me nisu zaboravili'

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/legendarni-hrvat-postao-je-vitez-josip-skoblar-na-rubu-suza-moji-ljudi-me-nisu-zaboravili/1283304/>

Prilog 8: Jutarnji list saznaje: Dejan Lovren nakon drskog ultimatumu izbačen iz hrvatske reprezentacije!

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/jutarnji-list-sznaje-dejan-lovren-nakon-drskog-ultimatuma-izbacen-iz-hrvatske-reprezentacije/1912215/>

Prilog 9: Komentar Tomislava Židaka; Ne znam smije li se ovo uopće nazvati utakmicom. Ivajlo Petev, neka ti je Bog na pomoći...

<http://sportske.jutarnji.hr/nogomet/hnl/komentar-tomislava-zidaka-ne-znam-smije-li-se-ovo-uopce-nazvati-utakmicom.-ivajlo-petev-neka-ti-je-bog-na-pomoci.../4735631/>

Prilog 10: Ako su Slovenci kopija Hrvatske, kakav je original? 'Ovakva Turska nema šanse protiv Hrvatske'

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/ako-su-slovenci-kopija-hrvatske-kakav-je-original-ovakva-turska-nema-sanse-protiv-hrvatske/4133508/>

Prilog 11: Nakon godina suđenja i zatvora u hrvatski nogomet se vratio nekad veliki moćnik! Mali detalj iz zapisnika potvrdio šuškanja...

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nakon-godina-sudenja-i-zatvora-u-hrvatski-nogomet-se-vratio-nekad-veliki-mocnik-mali-detalj-iz-zapisnika-potvrdio-suskanja/5565427/>

Prilog 12: Šest grijeha Ante Čačića; Svi propusti našeg izbornika u posljednjih pola sata utakmice

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/sest-grijeha-ante-cacica-svi-propusti-naseg-izbornika-u-posljednjih-pola-sata-utakmice/4452464/>

Prilog 13: Tomislav Židak otkriva; Što je Zdravko Mamić rekao nakon penala 'na rubu znanosti' u Vinkovcima: Zacrvenio se...

<http://sportske.jutarnji.hr/tomislav-zidak-otkriva-sto-je-zdravko-mamic-rekao-nakon-penala-na-rubu-znanosti-u-vinkovcima-zacrvenio-se/5717463/>

Prilog 14: Prva kolumna Tomislava Židaka iz bolničke postelje; Na koronarnom odjelu boli me nepravda koju su napravili Ivanu Baliću. Gazimo svoje velikane!

<http://www.jutarnji.hr/komentari/prva-kolumna-tomislava-zidaka-iz-bolnicke-postelje-na-koronarnom-odjelu-boli-me-nepravda-koju-su-napravili-ivanu-balicu-gazimo-svoje-velikane/5595551/>

Prilog 15: Piše Tomislav Židak: Potpuno otvoreni razgovor s legendom hrvatskog skijanja; 'Upoznao sam stotine trenera, ali pravih ne više od petorice'

<http://sportske.jutarnji.hr/sportmix/zimski-sportovi/pise-tomislav-zidak-potpuno-otvoreni-razgovor-s-legendom-hrvatskog-skijanja-upoznao-sam-stotine-trenera-ali-pravih-ne-vise-od-petorice/5565343/>

Prilog 16: Bruno Marić 'Napadača i njegovu obitelj pozivam na ručak u svoj dom. Upoznaj djecu i suprugu čovjeka kojega si namjeravao ubiti'

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/bruno-maric-napadaca-i-njegovu-obitelj-pozivam-na-rucak-u-svoj-dom.-upoznaj-djecu-i-suprugu-covjeka-kojega-si-namjeravao-ubiti/5141720/>

Prilog 17: Torcida stiže i u Bordeaux! Prosinečki: Ne volim ni ja ljude iz HNS-a, pa ne bacam baklje!

<http://www.jutarnji.hr/globus/torcida-stize-i-u-bordeaux-prosinecki-ne-volim-ni-ja-ljude-iz-hns-a-pa-ne-bacam-baklje/4457972/>

Prilog 18: Sve je počelo s Modrićem; Zrinjski je najtrofejniji klub BIH: Pet tisuća Mostaraca dočekalo prvake

<http://sportske.jutarnji.hr/nogomet/nogomet-mix/sve-je-pocelo-s-modricem-zrinjski-je-najtrofejniji-klub-bih-pet-tisuca-mostaraca-docekalo-prvake/4147995/>

Prilog 19: Veliki gazda hrvatskog nogometa; Tomislav Židak samo za Globus o fenomenu Zdravka Mamića!

<http://www.jutarnji.hr/globus/veliki-gazda-hrvatskog-nogometa-tomislav-zidak-samo-za-globus-o-fenomenu-zdravka-mamica/295969/>

Prilog 20: Piše Tomislav Židak; Koliko je medalja osvojio taj „autoritet“, koji se usudio reći da Janica Kostelić ne poznaje sport?

<http://www.jutarnji.hr/sport/pise-tomislav-zidak-koliko-je-medalja-osvojio-taj-quotautoritetquot-koji-se-usudio- reci-da-janica-kostelic-ne-poznaje-sport/3718347/>

Prilog 21: On je najozbiljnija prijetnja fantaziji; Da ovo vidi Johan Cruyff, još jednom bi umro!

<http://sportske.jutarnji.hr/nogomet/nogomet-mix/on-je-najozbiljnija-prijetnja-nogometnoj-fantaziji-da-ovo-vidi-johan-cruyff-jos-jednom-bi-umro/4147671/>

Prilog 22: Mamićev protuudar

<http://www.jutarnji.hr/arhiva/mamicev-protuudar/3360857/>

Prilog 23: Očekuje se drakonska kazna, može li se popraviti šteta? Hrvatsku može spasiti samo diplomacija Davora Šukera

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/ocekuje-se-drakonska-kazna-moze-li-se-popraviti-steta-hrvatsku-moze-spasiti-samo-diplomacija-davora-sukera/395152/>

Prilog 24: Karantena u disku

<http://www.jutarnji.hr/arhiva/karantena-u-disku/3360821/>

Prilog 25: Piše T. Židak; Pred nosom imamo dinamit igrača! Ako je dobar Guardiola, zašto ne bi bio dobar Anti Čačiću?

<http://www.jutarnji.hr/sport/pise-t.-zidak-pred-nosom-imamo-dinamit-igraca-ako-je-dobar-guardiola-zasto-ne-bi-bio-dobar-anti-cacicu/3707262/>

Prilog 26: Tomislav Židak: Mamić zna što je život

<http://www.jutarnji.hr/arhiva/tomislav-zidak-mamic-zna-sto-je-zivot/2212209/>

Prilog 27: Piše Tomislav Židak; 'Ne znam je li Mamić u Cinestaru tražio inspiraciju ili rješenja u filmu Nemoguća misija'

<http://www.jutarnji.hr/sport/pise-tomislav-zidak-ne-znam-je-li-mamic-u-cinestaru-trazio-inspiraciju-ili-rjesenja-u-filmu-nemoguca-misija/287758/>

Prilog 28: Vatrene lighthouse; Ne vjerujem da ćemo na Euru biti kič, kao naša pjesma na Eurosongu

<http://www.jutarnji.hr/sport/nogomet/vatrene-lighthouse-ne-vjerujem-da-cemo-na-euru-biti-kic-kao-nasa-pjesma-na-eurosongu/4057479/>